

Accountancy na de Corporate Governance Wet

door J. DE LEENHEER

Johan De Leenheer
Voorzitter van het Instituut van de
Accountants en de Belastingcon-
sulenten (I.A.B.)

ABSTRACT

The current article aims to provide an overview of the main topics of the “Corporate Governance Law”, as well as the main bottlenecks that the application of it entails.

The required changes to the Belgian Corporate Law that follow from this law can mainly be subdivided into three main topics: the structure and working of the administrative bodies, the role and position of the controllers of the accounts and the refinement of the rules concerning the working of the general assembly.

As to the management, many are arguing that the one-tier-board obliged in Belgium is no longer realistic and that, as such, the way should be cleared for a two-tier-board management structure. Moreover, the responsibility of the managers should be sharpened, by obliging them to pinpoint a representative in case the manager would be an artificial person.

Further, the rules with respect to intra-group transactions should be refined and cleared up. These rules build on the prescriptions concerning interest conflicts.

Finally, the working rules concerning the general assembly of the shareholders have been adapted in order to indulge the needs of the international shareholders. For example, by foreseeing the possibility for shareholders to organize a general assembly on paper.

I. INLEIDING

Ongetwijfeld zijn arbeid en kapitaal de voornaamste determinanten voor een bloeiende ondernemingsactiviteit. Toch zijn het niet alleen productiefactoren die het succes van een onderneming bepalen. In vele gevallen zal de structurele organisatie van de onderneming een fundamentele rol spelen in haar verdere ontwikkeling. Een degelijke organisatie wordt bovendien des te belangrijker naarmate de omvang van de onderneming toeneemt. Het is dan ook niet toevallig dat een “behoorlijk bestuur” door velen in de mond wordt genomen als één van de hoekstenen van het ondernemingsgebeuren. Zeker na de financiële debacles van het voorbije jaar is het zoeken naar nieuwe organisatiestructuren die het moeten toelaten kapitaalverschaffers opnieuw vertrouwen in te boezemen zeer actueel geworden.

Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat in België – nog vóór de financiële perikelen – een werkgroep werd opgericht met de opdracht op zoek te gaan naar mogelijke manieren om de bestaande bestuursregels te verbeteren en aan te passen aan de noden van de praktijk. Het rapport van de zogenaamde Commissie De Grauwe vormt de voedingsbodem voor wat uiteindelijk de Wet van 2 augustus 2002 – de zgn. Corporate Governance Wet – is geworden.

Huidig artikel beoogt een kort overzicht te geven van de voornaamste krachtlijnen van deze nieuwe wet, alsook van de belangrijkste knelpunten die de toepassing ervan met zich meebrengt. Waar nodig wordt eveneens melding gemaakt van de verschillende standpunten in de doctrine.

II. DE INDIVIDUELE ONDERZOEKS- EN CONTROLEBEVOEGDHEID VAN VENNOTEN

ALGEMEEN – Grote vennootschappen¹ zijn verplicht om een commissaris aan te duiden onder de leden, natuurlijke personen of rechtspersonen, van het Instituut der Bedrijfsrevisoren². Hoewel kleine vennootschappen in de regel ontsnappen aan deze verplichting, zullen zij de benoeming van een commissaris aan de algemene vergadering moeten voorleggen wanneer één of meer vennoten hierom verzoeken³. Is dit niet het geval, dan heeft iedere vennoot individueel de onderzoeks- en controlebevoegdheid van een commissaris. Deze bevoegdheid kan niet door de statuten beperkt of opgeheven worden. De aandeelhouder kan

zich hierbij laten vertegenwoordigen door een accountant⁴, ingeschreven op de deellijst van de externe accountants van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten. Deze vertegenwoordigingsopdracht behoort tot het monopolie van de accountant en kan niet worden uitgeoefend door de bedrijfsrevisor⁵.

RATIO LEGIS – De bescherming van de minderheidsaandeelhouder mag in het debat over Corporate Governance niet over het hoofd worden gezien. Deze minderheidsaandeelhouder moet de zekerheid hebben over voldoende informatie te beschikken om zich te kunnen uitspreken over het beleid van de vennootschap. Daartoe heeft hij onder meer de mogelijkheid om, in de vennootschappen waar geen commissaris werd benoemd, individueel de onderzoeks- en controlebevoegdheid van een commissaris uit te oefenen. Krachtens artikel 166 W. Venn. mag elke aandeelhouder zich in deze door een accountant laten vertegenwoordigen.

Op grond van het adagium “qui peut le plus, peut le moins”⁶ aanvaardde de meerderheid in doctrine en jurisprudentie⁷ dat de accountant de individuele vennoot (of vennoten) niet alleen kan vertegenwoordigen, doch ook kan bijstaan. Een ander argument in die zin kon worden gepuurd uit de Memorie van Toelichting die voorafging aan het wetsontwerp tot hervorming van het bedrijfsrevisoraat. Hierin wordt onder meer gesteld “dat het artikel in dezelfde hypothese voorziet dat iedere vennoot zich kan laten vertegenwoordigen, a fortiori zich kan laten bijstaan”.⁸

Met het oog op een grotere rechtszekerheid paste het dan ook om artikel 166 W. Venn. in die zin te verduidelijken.⁹

NIEUWE REGELING – Voortaan zal de tekst van artikel 166 W. Venn. bijgevolg luiden als volgt: “*Wordt geen commissaris benoemd, dan heeft, niettegenstaande enige andersluidende statutaire bepaling, iedere vennoot individueel de onderzoeks- en controlebevoegdheid van een commissaris. Hij kan zich laten vertegenwoordigen of bijstaan door een accountant.*”

COOPERATIEVE VENNOOTSCHAP – Ook in de coöperatieve vennootschap kunnen de controlerende vennoten zich in de uitoefening van hun onderzoeks- en controlebevoegdheid laten vertegenwoordigen door een extern accountant¹⁰. Hoewel het Wetboek van Vennootschappen dit niet uitdrukkelijk vermeldt, moet, in het licht van de voorgaande

uiteenzetting, worden aangenomen dat de accountant in deze de aandeelhouder niet alleen kan vertegenwoordigen, maar ook kan bijstaan¹¹. Wellicht betreft het hier een vergetelheid van de wetgever.

III. DE ALGEMENE VERGADERING

A. *De schriftelijke algemene vergadering*

ALGEMEEN – De nieuwe wet voorziet in de mogelijkheid om in de BVBA¹², de Coöperatieve vennootschap¹³, de NV¹⁴ en de Comm.V.A.¹⁵ een “schriftelijke” algemene vergadering te organiseren. Dit neemt niet weg dat ook andere vennootschapstypes middels een statutaire clausule kunnen voorzien in een schriftelijke besluitvorming van de algemene vergadering¹⁶.

De aandeelhouders/vennoten van deze vennootschappen zullen voortaan “*eenparig* en *schriftelijk* alle besluiten kunnen nemen die tot de bevoegdheid van de algemene vergadering behoren”. In de praktijk betekent dit dat de aandeelhouders/vennoten niet langer (fysiek) zullen moeten samenkomen om bepaalde beslissingen te nemen, tenzij tenminste één aandeelhouder zich hiertegen verzet.

Uitzondering wordt evenwel gemaakt voor de besluiten die bij authentieke akte moeten worden verleden (o.a. statutenwijziging, kapitaalverhoging of – vermindering, ontbinding van de vennootschap). Bijgevolg kan de gewone algemene vergadering¹⁷, waarop de jaarrekening wordt goedgekeurd en kwijting wordt verleend aan de zaakvoerder(s)/bestuurders, schriftelijk worden georganiseerd. Hetzelfde geldt voor de benoeming of het ontslag van een bestuurder/zaakvoerder of van de commissaris.

De nieuwe regeling brengt met zich mee dat aandeelhouders aan toonder die hiervan gebruik wensen te maken hun anonimiteit moeten prijsgeven, aangezien de éénparigheid is vereist m.o.o. op het nemen van beslissingen. Weliswaar spreekt de wet enkel van “alle aandeelhouders” en niet van “alle aandelen”; toch kan enkel absolute zekerheid bestaan over de unanimiteit indien alle aandeelhouders met al hun aandelen hebben deelgenomen aan de schriftelijke besluitvorming. Wel kan men zich de vraag stellen wie de geldigheid van het betrokken besluit zal aanvechten, indien alle aandeelhouders – weliswaar niet met al hun aandelen – de notulen voor akkoord hebben ondertekend.

De mogelijkheid tot schriftelijke besluitvorming is overigens niet nieuw in het Belgisch vennootschapsrecht. Overeenkomstig artikel 521 W. Venn. kan de raad van bestuur reeds in bepaalde gevallen schriftelijke beslissingen nemen, doch enkel mits deze mogelijkheid is voorzien in de statuten en wanneer de dringende noodzakelijkheid en het belang van de vennootschap zulks vereisen.

In dit kader moet tevens worden gewezen op de praktijk van het stemmen bij volmacht, die reeds lang wortels heeft in het Belgische vennootschapsleven. Van overleg en discussie voorafgaand aan de stemming is in die gevallen slechts sprake in hoofde van de vertegenwoordiger, voor zover een blanco volmacht wordt verstrekt.¹⁸

De schriftelijke besluitvorming maakt abstractie van de participatiegraad van de verschillende aandeelhouders. Elke aandeelhouder heeft immers één stem. Wind in de zeilen dus voor de minderheidsaandeelhouder, die hierdoor zijn “macht” ziet vergroten.¹⁹

RATIO LEGIS – Deze regeling werd enerzijds ingevoerd om het hoofd te bieden aan de in vele kleine en besloten vennootschappen bestaande praktijk waarbij de algemene vergadering vaak verworden is tot een loutere formaliteit, bestemd om de beslissingen van de vennoten schriftelijk vast te stellen.

Anderzijds werd gepoogd om met deze bepaling tegemoet te komen aan de behoeften van het internationaal aandeelhouderschap, teneinde buitenlandse institutionele beleggers aan te trekken.²⁰

Ook (internationale) groepen met Belgische dochtervennootschappen, waar de beslissingen van de algemene vergadering vaak geen beraadslaging vereisen en de bestuurders via andere kanalen rapporteren en informeren, zullen gebaat zijn bij deze nieuwe regeling²¹.

STATUTAIRE CLAUSULE – De mogelijkheid om gebruik te maken van de schriftelijke besluitvorming moet niet worden ingeschreven in de statuten. Toch kan het aangeraden zijn de modaliteiten hiervan statutair te verfijnen. Dit teneinde latere interpretatie- en concrete toepassingsproblemen te voorkomen.²² Een dergelijke clausule dient niet met unanimité te worden aangenomen.²³ De statuten kunnen het gebruik van de schriftelijke besluitvorming beperken²⁴ of uitsluiten²⁵.

AANVAARDING SCHRIFTELIJKE BESLUITVORMING – De schriftelijke besluitvorming kan maar worden aangewend wanneer alle aandeelhouders of vennoten akkoord gaan met de toepassing ervan.^{26 27}

Eén enkele vennoot of aandeelhouder kan derhalve het gebruik ervan blokkeren. Men kan zich evenwel afvragen hoe deze aanvaarding in de praktijk moet worden georganiseerd. Meestal zal het bestuursorgaan de vennoten hiertoe voorafgaandelijk op informele wijze trachten te benaderen²⁸. Ook kan men het document dat de agendapunten bevat laten aanvangen met een soort voorafgaand agendapunt, volgens hetwelk de aandeelhouders eerst hun instemming moeten betuigen met de toepassing van de schriftelijke besluitvorming²⁹. Volgens B. Van Bruystegem lijkt het in voorkomend geval aangewezen dat eventuele opposanten kennis geven van hun weigering en dit zowel ten aanzien van de vennootschap, als ten aanzien van de medeaandeelhouders³⁰.

Men kan zich overigens de vraag stellen welk het belang is van de aanvaarding, nu de beslissing van de algemene vergadering pas tot stand komt wanneer alle vennoten of aandeelhouders hiermee instemmen. Wanneer de vennoten unaniem akkoord gaan met de beslissing, houdt dit m.i. minstens impliciet in dat zij tevens akkoord gaan met de toepassing van de procedure^{31,32}.

VEREISTE VAN OPROEPING – De wet geeft geen uitsluitel over de vraag of de aandeelhouders/vennoten moeten worden opgeroepen tot de schriftelijke algemene vergadering.

Voorheen werd reeds aangenomen dat een algemene vergadering kan beraadslagen zonder dat de wettelijke regels inzake oproeping werden nageleefd, indien alle door deze verplichting beschermde personen³³ hier unaniem mee akkoord gaan³⁴. Op grond hiervan stelt de meerderheid in de rechtsleer³⁵ dat het niet nodig is de schriftelijke besluitvorming te laten voorafgaan door een formele oproeping. Door de ondertekening van de ontwerp-notulen heeft elke aandeelhouder immers impliciet afstand gedaan van de mogelijkheid om de geldigheid van de algemene vergadering te weerhouden op grond van het gebrek aan oproeping³⁶.

Niettegenstaande de voorgaande opvatting kan het soms aangewezen zijn om een formele oproeping te organiseren³⁷. Dit in het geval de algemene vergadering (uiterlijk) op een bepaalde datum moet worden gehouden of indien men geen zekerheid heeft over het feit dat alle vennoten of aandeelhouders zullen kunnen instemmen met de voorgestelde besluiten³⁸. In voorkomend geval zal een “fysieke” algemene vergadering plaatsvinden, wanneer niet alle vennoten schriftelijk hebben ingestemd met de voorgestelde besluiten.³⁹ Op die manier bespaart men zich de tijd, de energie en de kosten om alsnog een

algemene vergadering bijeen te roepen, wanneer de schriftelijke besluitvorming niet tot de gewenste resultaten heeft geleid. Een dergelijke handelwijze heeft bovendien tot voordeel dat ook de certificaat-, obligatie- en warranthouders – gelet op hun mogelijkheid tot kennisname van de besluiten van de schriftelijke algemene vergadering⁴⁰ –, alsook de commissaris⁴¹ op de hoogte zullen zijn van het feit dat een schriftelijke algemene vergadering zal plaatsvinden.

MEDEDELING VAN STUKKEN – In een aantal gevallen moet het bestuursorgaan en/of de commissaris een verslag opstellen ten behoeve van de algemene vergadering. Deze stukken moeten in het kader van een “klassieke” algemene vergadering worden toegestuurd aan de aandeelhouders of vennoten en aan de andere opgeroepen⁴². Aangenomen moet worden dat deze verplichting tevens geldt naar aanleiding van een schriftelijke algemene vergadering⁴³. In voorkomend geval moeten deze stukken niet alleen worden toegestuurd aan de aandeelhouders of vennoten⁴⁴, maar ook aan alle bestuurders of zaakvoerder(s) en de commissaris⁴⁵. De vraag blijft dan of de termijnen die het Wetboek van Vennootschappen vooropstelt voor het toezenden van deze stukken ook gelden ten aanzien van de schriftelijke besluitvorming. Volgens de meerderheid in de rechtsleer⁴⁶ moet hierop negatief worden geantwoord. De vennoten die instemmen met een schriftelijke algemene vergadering hebben immers impliciet maar zeker afstand gedaan van hun recht om de stukken op voorhand te krijgen, nu zij beslist hebben om zonder oproeping een beslissing te nemen⁴⁷. Het volstaat bijgevolg dat de stukken hen samen met het ontwerp van beslissing worden overgemaakt⁴⁸.

RONDSTUREN VAN HET BESLUIT – Teneinde de schriftelijke besluitvorming mogelijk te maken, moeten de voorstellen van besluit ter ondertekening worden voorgelegd aan de verschillende aandeelhouders of vennoten. Dit kan enerzijds gebeuren middels het opstellen van één enkel document, dat vervolgens wordt doorgezonden van aandeelhouder naar aandeelhouder. Anderzijds kan men een identiek document rondsturen naar alle aandeelhouders in zoveel exemplaren als er aandeelhouders of vennoten zijn.⁴⁹

De Wet van 9 juli 2001 houdende vaststelling van bepaalde regels in verband met het juridisch kader voor elektronische handtekeningen en certificatediensten⁵⁰ biedt in dit verband nog een bijkomende mogelijkheid. Gebruikmakend van een “geavanceerde elektronische

handtekening”⁵¹ zouden de aandeelhouders hun stemgedrag via e-mail kenbaar kunnen maken. In voorkomend geval is het evenwel aangeraden dat de handtekening en het voorstel van beslissing in hetzelfde document (e-mail) besloten liggen.⁵²

De eerste werkwijze heeft als voordeel dat de vennootschap beschikt over één enkel document waarop alle handtekeningen voorkomen. Daartegenover staat dat het document een hele tijd onderweg kan zijn alvorens terug te keren naar de vennootschap en bijgevolg mogelijk verloren kan gaan.⁵³

De tweede werkwijze heeft als voordeel dat de besluitvorming sneller kan geschieden. Wel zal de ene vennoot in het ongewisse zijn over het stemgedrag van de andere.⁵⁴

ALGEMENE VERGADERING VIA TELEFOON- OF VIDEOCONFERENTIE – De Corporate Governance Wet heeft in zekere zin het pad geëffend voor het voeren van een algemene vergadering via telefoon- of videoconferentie. Zo kunnen de aandeelhouders of vennoten beraadslagen via deze moderne communicatiemiddelen, en hun stemgedrag achteraf schriftelijk of via e-mail⁵⁵ bevestigen. Met het oog op het stand komen van een beslissing zal wel unanimitieit vereist zijn.⁵⁶

MEERDERE AGENDAPUNTEN – Wanneer de agenda meerdere punten bevat, kan men zich afvragen wat het gevolg is indien de aandeelhouders of vennoten over bepaalde beslissingen geen unanimitieit bereiken. Volgens E. Spruyt zullen in voorkomend geval alle beslissingen die het voorwerp uitmaken van dezelfde agenda komen te vervallen⁵⁷. Een statutaire regeling dienaangaande kan derhalve aangewezen zijn⁵⁸.

ALARMBELPROCEDURE – Volgens de gemachtigde van de Minister van Justitie kan de schriftelijke besluitvorming geen toepassing vinden op de “alarmbelprocedure”. In voorkomend geval moet de algemene vergadering immers “bijkomen” om te “beraadslagen” over de ontbinding van de vennootschap en eventueel over andere in de agenda aangekondigde maatregelen⁵⁹.⁶⁰

DATUM VAN HET BESLUIT – Volgens de vertegenwoordiger van de Minister van Justitie moet het schriftelijk genomen besluit een vaste datum vermelden⁶¹. Zeker wanneer gebruik wordt gemaakt van verschillende identieke documenten die naar elke individuele

aandeelhouder of vennoot worden verstuurd m.o.o. de goedkeuring, kan men zich de vraag stellen op welke datum het besluit tot stand is gekomen. In voorkomend geval moet als datum worden weerhouden, de dag waarop de laatste aandeelhouder of vennoot zijn instemming heeft betuigd met de voorgestelde besluiten. De beslissing komt immers pas tot stand op het ogenblik waarop wilsovereenstemming wordt bereikt tussen alle aandeelhouders of vennoten.⁶²

KENNISNAME VAN HET BESLUIT – De toepassing van de nieuwe regeling kan voor problemen zorgen ten aanzien van de certificaathouders (certificaten die met medewerking van de vennootschap werden uitgegeven) en obligatiehouders van een NV of een BVBA, alsook ten aanzien van de warranthouders van een NV. Deze hebben immers een raadgevende stem op de algemene vergadering, doch worden volledig uitgesloten terzake van de schriftelijke besluitvorming. Enkel de aandeelhouders of vennoten worden immers als “vergadergerechtigden” weerhouden.

Om hieraan te verhelpen bepaalt de nieuwe wet dat deze personen kennis mogen nemen van de eenparig en schriftelijk genomen besluiten⁶³. Vreemd genoeg geeft de wet niet aan op welke wijze en op welk ogenblik deze kennisname dient te geschieden. Aangenomen mag worden dat zij zich achteraf kunnen wenden tot het bestuursorgaan van de vennootschap, teneinde inzage te krijgen van de notulen⁶⁴. Wellicht kunnen zij zich hiervan tevens een kopie laten afgeven^{65, 66}.

B. *Registratiedatum en stemrecht op de algemene vergadering van een genoteerde vennootschap*

RATIO LEGIS – Tot vóór de inwerkingtreding van de Corporate Governance Wet waren aandeelhouders van een genoteerde vennootschap er met het oog op de deelname aan de algemene vergadering toe gehouden hun aandelen aan toonder of een onbeschikbaarheidsattest met betrekking tot hun gedematerialiseerde aandelen neer te leggen op een plaats aangegeven in de oproepingsbrief. Dit alles binnen een termijn van tenminste drie en ten hoogste zes werkdagen voor de dag van de algemene vergadering.⁶⁷

Deze praktijk leidde tot het onbeschikbaar maken van de aandelen gedurende een relatief lange periode, m.n. vanaf de neerlegging van de aandelen of het onbeschikbaarheidsattest tot na de bewuste algemene vergadering. Een dergelijke blokkering is van aard de liquiditeit

van de aandelen te schaden. Dit tot grote ergernis van bepaalde institutionele beleggers die ertoe verplicht waren hun aandelen liquide te houden of die geen afstand wensten te doen van de vrije en onmiddellijke verhandelbaarheid van de aandelen. De enige optie die hen in voorkomend geval nog restte was zich te onthouden van de deelname aan de algemene vergadering.⁶⁸

NIEUWE REGELING – Om aan dit euvel te verhelpen heeft de wetgever thans voorzien in een bijkomende mogelijkheid voor deze aandeelhouders om, mits statutaire machtiging, deel te nemen aan de algemene vergadering⁶⁹ met betrekking tot de aandelen waarvan zij op de registratiedatum om 24 uur houder zijn. Dit ongeacht het aantal aandelen waarvan zij houder zijn op de dag van de algemene vergadering zelf. Het grote verschil met de reeds bestaande regeling⁷⁰ is derhalve dat de aandelen niet langer geblokkeerd blijven nadat zij ter registratie werden aangeboden.

De registratiedatum kan vrij worden bepaald, maar mag niet meer dan 15 (kalender⁷¹)dagen en niet minder dan 5 werkdagen – hetzij 7 kalenderdagen – verwijderd liggen van de dag van de algemene vergadering. Deze minimumtermijn is noodzakelijk met oog op de afwijking van de registratieprocedure. In de praktijk zal het immers veelal een bank zijn die de eigendom van de aandelen moet vaststellen op de registratiedatum, en daarvan een attest aflevert aan de vennootschap of de houder van de aandelen. Deze laatste zal zich in voorkomend geval laten registreren in een door de raad van bestuur aangegeven register.⁷²

De raad van bestuur dient immers een register aan te leggen waarin het aantal aandelen wordt vermeld waarover de aandeelhouder op de registratiedatum beschikt. Bij de oproeping tot de algemene vergadering dient eveneens de dag van de registratie vermeld te worden, alsmede de wijze waarop de aandeelhouders zich kunnen laten registreren.⁷³

REGISTRATIEDATUM – De registratiedatum moet in de statuten worden vastgesteld op één bepaalde dag⁷⁴. De eigendom van de aandelen wordt vastgesteld op de registratiedatum om 24 uur. Dit laatste om te verhinderen dat de aandelen na de registratie zouden worden verkocht en vervolgens opnieuw ter registratie zouden worden aangeboden⁷⁵. Op die manier zouden meerdere personen het stemrecht kunnen uitoefenen met betrekking tot dezelfde aandelen⁷⁶.

COEXISTENTIE MET DE WETTELIJKE DEPOTVERPLICHTING – Volgens bepaalde auteurs⁷⁷ sluit de toepassing van de registratieprocedure de klassieke procedure⁷⁸ niet van rechtswege uit. Eén en ander moet bijgevolg worden geregeld in de statuten. Met het oog op de gelijke behandeling van de aandeelhouders zal terzake geen onderscheid mogen worden gemaakt tussen verschillende aandeelhouders. Alle aandeelhouders moeten bijgevolg aan dezelfde procedure worden onderworpen.⁷⁹

Het naast elkaar bestaan van de beide procedures kan er evenwel toe leiden dat de titularis van aandelen aan toonder zich laat registreren volgens de procedure van de registratiedatum en vervolgens zijn aandelen overdraagt aan een derde die op zijn beurt gebruik maakt van de klassieke procedure om zich toegang te verschaffen tot de algemene vergadering. Volgens F. De Bauw kan aan dit probleem worden verholpen door de uiterlijke datum voor de neerlegging (volgens de klassieke procedure) vast te stellen op de zesde dag voor de algemene vergadering en deze voor de procedure van de registratiedatum op de vijfde dag voor de algemene vergadering.⁸⁰

Andere auteurs⁸¹ zijn van mening dat de samenloop van de beide regelingen is uitgesloten. Ofwel kiest men voor de deponering, ofwel voor de registratie. Een andere benadering kan er immers – in strijd met de bedoeling van de wetgever – toe leiden dat dezelfde aandelen door verschillende personen worden aangewend om zich toegang te verschaffen tot en te stemmen op de algemene vergadering⁸².

De exclusieve toepassing van de procedure van de registratiedatum kan het leven van de aandeelhouders op naam aanzienlijk bemoeilijken⁸³.

GEVOLG – De voorgaande regeling in acht genomen is het bijgevolg niet denkbeeldig dat, op de dag van de algemene vergadering, een niet-aandeelhouder ten tonele zal verschijnen⁸⁴. Het is immers best mogelijk dat een aandeelhouder na de registratie zijn aandelen verkoopt aan een derde. Indien deze desalniettemin wenst deel te nemen aan de algemene vergadering, zal hij zich daartoe een (blanco) volmacht moeten laten afgeven⁸⁵.

STRAFSANCTIE – In het licht van deze nieuwe regeling diende tevens de strafsanctie te worden aangepast. Voortaan zullen ook personen die zich wetens aanmelden als eigenaar van aandelen welke hun niet toebehoren op het ogenblik van de registratiedatum en deelnemen

aan de stemming in de algemene vergadering, worden gestraft met een geldboete van 250 tot 50.000 euro⁸⁶.

C. De oproeping tot de algemene vergadering van een genoteerde vennootschap

ALGEMEEN – De oproeping tot de algemene vergadering moet worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en tweemaal in een nationaal verspreid blad, alsook in een blad uit de streek waar de vennootschap haar zetel heeft.

Voor genoteerde vennootschappen⁸⁷ zal de publicatie van de oproeping tot de algemene vergadering in het Belgisch Staatsblad voortaan minstens 15 dagen⁸⁸ vooraf moeten geschieden. Ten aanzien van vennootschappen die gebruik hebben gemaakt van de procedure van de registratiedatum⁸⁹, wordt deze termijn vastgesteld op minstens 15 dagen voor de registratiedatum.

Ingeval een nieuwe oproeping nodig is en de datum van de tweede vergadering in de eerste oproeping werd vermeld, moet de tweede aankondiging tenminste 8 dagen voor de vergadering plaatsvinden of, in voorkomend geval, tenminste 8 dagen voor de registratiedatum.⁹⁰

Anderzijds moet voor deze vennootschappen de oproeping tweemaal worden gepubliceerd in een nationaal en een regionaal blad. De tweede oproeping moet hierbij tenminste 15 dagen⁹¹ voor de algemene vergadering plaatsvinden, en, voor vennootschappen die gebruik hebben gemaakt van de procedure van de registratiedatum, tenminste 15 dagen voor de registratiedatum.

Ingeval een nieuwe oproeping nodig is en de datum van de tweede vergadering in de eerste oproeping werd vermeld, moet de tweede aankondiging tenminste 8 dagen voor de vergadering plaatsvinden of, in voorkomend geval, tenminste 8 dagen voor de registratiedatum.

De eerste publicatie moet tenminste 8 dagen voor de tweede plaatsvinden.⁹²

RATIO LEGIS – Voor een groot aantal buitenlandse aandeelhouders bleek de (oude) termijn van acht dagen te kort om zich te kunnen voorbereiden op de algemene vergadering⁹³. De verlenging van de oproepingstermijn kadert dan ook in de strategie van de overheid om buitenlandse institutionele aandeelhouders aan te trekken, door het deze laatsten mogelijk te maken deel te nemen aan de algemene

vergadering en op die manier een zekere invloed uit te oefenen op het beleid van de onderneming.⁹⁴

GEVOLG – Eén en ander heeft tot gevolg dat de oproepingstermijnen voor genoteerde vennootschappen aanzienlijk langer zullen zijn en dit zeker wanneer gebruik wordt gemaakt van de registratieprocedure. Het bestuursorgaan zal zich derhalve mogen reppen om de jaarrekening en het jaarverslag tijdig rond te krijgen, aangezien deze documenten beschikbaar moeten zijn tegen de datum van de eerste oproeping⁹⁵.

Bovendien kan men zich afvragen hoe deze langere oproepingstermijnen te verzoenen vallen met de mogelijkheid voor de raad van bestuur om tijdens de zitting de gewone algemene vergadering met drie weken te verdagen⁹⁶. Er zijn immers minstens 24 dagen⁹⁷ vereist om de tweede algemene vergadering bijeen te roepen, terwijl deze vergadering 21 dagen later moet plaatsvinden. Volgens M. Wauters en F. Hellemans moet in voorkomend geval voorrang worden gegeven aan de nieuwe oproepingstermijnen.⁹⁸

IV. HET BESTUUR

A. *De rechtspersoon-bestuurder*

ALGEMEEN – Ingeval een rechtspersoon wordt aangeduid tot bestuurder, zaakvoerder of lid van het directiecomité, benoemt deze een vaste vertegenwoordiger die belast wordt met de uitvoering van de opdracht in naam en voor rekening van de rechtspersoon. De vertegenwoordiger is hoofdelijk aansprakelijk met de rechtspersoon die hij vertegenwoordigt. Deze laatste mag zijn vertegenwoordiger niet ontslaan zonder tegelijk een opvolger te benoemen.

De vaste vertegenwoordiger kan één van de vennoten, zaakvoerders, bestuurders of werknemers zijn van de betrokken vennootschap.⁹⁹

De vaste vertegenwoordiger is de enige die het bestuursmandaat mag uitoefenen in naam en voor rekening van de rechtspersoon¹⁰⁰. Wel kan de vaste vertegenwoordiger een volmacht verlenen aan een andere bestuurder of zaakvoerder van de bestuurde vennootschap¹⁰¹.

RATIO LEGIS – Deze nieuwe regeling strekt ertoe de verantwoordelijkheidszin aan te scherpen van de natuurlijke persoon die een

dergelijke opdracht zal uitoefenen. Tevens worden derden die schade hebben geleden door het optreden van de rechtspersoon-bestuurder of rechtspersoon-lid van het directiecomité maximaal beschermd. De hoofdelijkheid brengt immers met zich mee dat zowel de rechtspersoon als diens vertegenwoordiger kunnen aangesproken worden voor de vergoeding van de gehele schade.¹⁰²

De verplichting tot het aanstellen van een vaste vertegenwoordiger is overigens niet nieuw in het Belgisch recht. Zo moet de professionele vennootschap die optreedt als bedrijfsrevisor¹⁰³ of accountant¹⁰⁴ tevens een vaste vertegenwoordiger benoemen die belast wordt met de uitvoering van de (controle)opdracht in naam en voor rekening van de vennootschap. Luidens artikel 184, lid 3 W. Venn. moet de rechtspersoon die als vereffenaar wordt aangeduid in het benoemingsbesluit een natuurlijke persoon aanwijzen die de rechtspersoon-vereffenaar vertegenwoordigt voor de uitoefening van de vereffening.

TOEPASSINGSGBIED RATIONE PERSONAE – De wetgever heeft de verplichting tot het aanduiden van een vaste vertegenwoordiger opgenomen onder de bepalingen die gemeenschappelijk zijn aan alle rechtspersonen. Bijgevolg past deze regel zich toe op het bestuur van de VOF, de Comm.V., de CVOA, de CVBA, de BVBA, de NV en de Comm.V.A.. Bovendien dienen ook de buitenlandse rechtspersoon¹⁰⁵, de VZW en de private stichting die een bestuursmandaat waarnemen in een Belgische vennootschap met (onvolkomen) rechtspersoonlijkheid zich aan deze nieuwe regeling te conformeren¹⁰⁶.

Terzake moeten evenwel twee nuances worden gemaakt. Vooreerst wordt het E.S.V. nog steeds bestuurd door één of meer natuurlijke personen¹⁰⁷. Bijgevolg zal dit vennootschapstype “ontsnappen” aan de voormelde verplichting.

Bovendien geldt de mogelijkheid tot het installeren van een directiecomité enkel voor de NV en de Comm.V.A.

De verplichting tot het aanduiden van een vaste vertegenwoordiger geldt niet voor het orgaan van dagelijks bestuur¹⁰⁸.

HOEDANIGHEID VASTE VERTEGENWOORDIGER – De vaste vertegenwoordiger moet worden gekozen uit de bestuurders, de zaakvoerder(s), de werknemers of de aandeelhouders van de bestuurder-rechtspersoon. Een deel van de rechtsleer¹⁰⁹ houdt voor dat ook leden van het directiecomité of van het orgaan van dagelijks bestuur¹¹⁰ in aanmerking komen om als vaste vertegenwoordiger te worden aangeduid.

Daarnaast moet de vaste vertegenwoordiger tegemoet komen aan dezelfde voorwaarden als diegene die in eigen naam en voor eigen rekening een bestuursmandaat vervult. Bijgevolg zal de persoon aan wie een beroepsverbod werd opgelegd¹¹¹ niet als vaste vertegenwoordiger kunnen optreden.¹¹² Evenzeer zullen de wettelijke en statutaire hoedanigheidsvereisten voor bestuurders of zaakvoerders zich opdringen aan de vaste vertegenwoordiger¹¹³.

VASTE VERTEGENWOORDIGER-RECHTSPERSOON – Hoewel uit de geest¹¹⁴ en de letter¹¹⁵ van de wet moet worden afgeleid dat enkel een natuurlijke persoon tot vaste vertegenwoordiger kan worden aangesteld¹¹⁶, zal in sommige gevallen de benoeming van een rechtspersoon het enige mogelijke alternatief zijn. Denken we in dit verband aan een vennootschap die geen werknemers in dienst heeft en waarvan alle aandeelhouders en bestuurders/zaakvoerder(s) rechtspersonen zijn. Aangenomen moet worden dat in voorkomend geval de vaste vertegenwoordiger-rechtspersoon op zijn beurt een vaste vertegenwoordiger-natuurlijke persoon zal moeten aanduiden.¹¹⁷

BENOEMING EN ONTSLAG VASTE VERTEGENWOORDIGER – De vaste vertegenwoordiger moet worden aangeduid door de bestuurder-rechtspersoon zelf¹¹⁸. Behoudens andersluidende statutaire bepaling¹¹⁹, komt deze bevoegdheid toe aan het bestuursorgaan van de bestuurder-rechtspersoon.¹²⁰ In beginsel blijft de bestuurde vennootschap volledig vreemd aan de benoeming van de vaste vertegenwoordiger en heeft zij dienaangaande geen enkel vetorecht¹²¹.

De aanstelling en het ontslag van de vaste vertegenwoordiger moeten door de bestuurde vennootschap¹²² worden bekendgemaakt in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad en neergelegd worden ter griffie van de Rechtbank van Koophandel¹²³.

De vaste vertegenwoordiger kan niet worden ontslagen zolang niet in zijn vervanging is voorzien¹²⁴. Teneinde de continuïteit in het bestuur te vrijwaren, is het aangeraden statutair in een opvolger te voorzien voor het geval de vaste vertegenwoordiger ontslag neemt, ontslagen wordt of komt te overlijden¹²⁵. Het ontslag van de vaste vertegenwoordiger als bestuurder van de bestuurder-rechtspersoon, brengt niet noodzakelijk het verlies mee van zijn hoedanigheid als vaste vertegenwoordiger. Dit naar analogie met de beëindiging van de functie van bestuurder die tevens belast is met het dagelijks bestuur.¹²⁶ De opdracht van de vaste vertegenwoordiger eindigt in

ieder geval met de beëindiging van het mandaat van de rechtspersoon als bestuurder¹²⁷.

VERVANGING VASTE VERTEGENWOORDIGER – De bestuurder-rechtspersoon kan zijn vaste vertegenwoordiger op ieder ogenblik vervangen¹²⁸.

MEERDERE VASTE VERTEGENWOORDIGERS – De tekst van de wet laat duidelijk blijken dat slechts één vaste vertegenwoordiger kan worden aangeduid. Bovendien zou het aanstellen van meerdere vaste vertegenwoordigers impliceren dat verschillende personen in aanmerking komen om éénzelfde bestuursfunctie te vervullen. De vaste vertegenwoordiger oefent immers de bestuursopdracht uit in naam en voor rekening van de bestuursvennootschap. Een meerderheid in de rechtsleer¹²⁹ neemt dan ook aan dat slechts één vaste vertegenwoordiger kan worden aangeduid.

Toch lijkt er volgens bepaalde auteurs¹³⁰ geen bezwaar te bestaan om meerdere vertegenwoordigers te benoemen.

VASTE VERTEGENWOORDIGER EN BESTUURDER/ZAAK-VOERDER – Gelet op de nieuwe regeling, zou het derhalve kunnen voorkomen dat eenzelfde fysieke persoon meerdere bestuursfuncties waarneemt in dezelfde vennootschap. Dit ingeval verschillende rechtspersonen-bestuurders eenzelfde vaste vertegenwoordiger aanwijzen, of ingeval een natuurlijke persoon enerzijds wordt aangewezen tot bestuurder en anderzijds optreedt als vaste vertegenwoordiger van een bestuurder-rechtspersoon. Hoewel de wet zich hier in beginsel niet tegen verzet¹³¹, moet terzake met de nodige omzichtigheid worden gehandeld. Een dergelijke situatie kan immers strijden met de manier van beslissen binnen vennootschappen met een collegiaal bestuursorgaan. Deze beslissingen komen immers tot stand door gezamenlijke beraadslaging¹³². Een beraadslaging veronderstelt minstens twee personen. Om die reden kan bezwaarlijk worden aangenomen dat een college zou bestaan uit één fysieke persoon, die tegelijkertijd als bestuurder-fysieke persoon en als vaste vertegenwoordiger van een bestuurder-rechtspersoon optreedt¹³³.

Ook in gevallen waar het aantal bestuurderszetels beperkt is tot het wettelijk minimum, is het aangewezen verschillende bestuurders en vaste vertegenwoordigers te benoemen¹³⁴. Anders oordelen zou immers indruisen tegen de bedoelingen van de wetgever en kan bovendien

aanleiding geven tot belangrijke belangenconflicten¹³⁵. Men kan zich overigens de vraag stellen of er in voorkomend geval geen sprake is van wetsontduiking.

AANSPRAKELIJKHEID – De vaste vertegenwoordiger is burgerrechtelijk en strafrechtelijk verantwoordelijk alsof hij zelf de betrokken opdracht in eigen naam en voor eigen rekening zou volbrengen. Dit onverminderd de hoofdelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon die hij vertegenwoordigt.¹³⁶ De hoofdelijkheid houdt in dat zowel de rechtspersoon als diens vertegenwoordiger kunnen aangesproken worden voor de vergoeding van de gehele schade¹³⁷.

Luidens de voorbereidende werkzaamheden¹³⁸ kan de vaste vertegenwoordiger-werknemer overeenkomstig artikel 18 W.A.O. enkel persoonlijk aansprakelijk worden gesteld ingeval van opzettelijke fout, zware fout of gewoonlijk voorkomende lichte fout. Bepaalde auteurs¹³⁹ stellen daarentegen dat artikel 18 W.A.O. in voorkomend geval geen toepassing kan vinden. Dit op basis van de adagia “lex specialis derogat legi generali¹⁴⁰” en “lex posterior derogat priori¹⁴¹”.

De vaste vertegenwoordiger van een rechtspersoon die aandeelhouder is van en een bestuursmandaat waarneemt in een vennootschap onder firma, een commanditaire vennootschap (op aandelen) of een coöperatieve vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid, is niet persoonlijk verbonden door de verbintenissen van de vennootschap waarin de rechtspersoon bestuurder of zaakvoerder is.¹⁴²

Bij ontstentenis van een bijzondere verjaringstermijn voor het instellen van de aansprakelijkheidsvordering tegen de vaste vertegenwoordiger¹⁴³, zullen in beginsel de gemeenrechtelijke termijnen toepassing vinden¹⁴⁴.¹⁴⁵ Anderzijds geeft artikel 61, §2 W. Venn. te kennen dat de bijzondere verjaringstermijn van vijf jaar ook speelt ten aanzien van een aansprakelijkheidsvordering tegen de vaste vertegenwoordiger. De wet stelt immers uitdrukkelijk dat deze laatste burgerrechtelijk en strafrechtelijk verantwoordelijk is alsof hij zelf de betrokken opdracht in eigen naam en voor eigen rekening zou volbrengen.¹⁴⁶

Door de introductie van de hoofdelijkheid heeft de wetgever blijkbaar geopteerd voor een afwijkend regime ten aanzien van artikel 5 Sw.. Luidens dit artikel kan, wanneer een rechtspersoon verantwoordelijk gesteld wordt uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, enkel diegene die de zwaarste fout heeft begaan worden veroordeeld. Volgens H. Braeckmans¹⁴⁷ moet in voorkomend geval de voorrang worden gegeven aan artikel 61, §2 W. Venn.

KWIJTING VASTE VERTEGENWOORDIGER – Aangezien de wet hieromtrent geen specifieke aanwijzingen bevat, moet worden aangenomen dat de kwijting van de rechtspersoon-bestuurder eveneens betrekking heeft op het optreden van de vaste vertegenwoordiger¹⁴⁸.

VERHOUDING VASTE VERTEGENWOORDIGER – RECHTSPERSOON-BESTUURDER – De rechtsverhouding tussen de vaste vertegenwoordiger en de besturende vennootschap kan worden gekwalificeerd als een lastgeving¹⁴⁹ of, in voorkomend geval, als een arbeidsovereenkomst. In ieder geval is de vaste vertegenwoordiger ertoe gehouden de instructies van zijn bestuursorgaan op te volgen¹⁵⁰. Nochtans is het de vaste vertegenwoordiger die dezelfde aansprakelijkheid draagt als de bestuurder-rechtspersoon. Wanneer hij het niet eens is met de instructies van het bestuursorgaan, zal zijn ontslag derhalve de enige mogelijkheid zijn om aan deze aansprakelijkheid te ontkomen.¹⁵¹

SANCTIE – De wetgever heeft niet voorzien in een bijzondere sanctie ingeval de bestuurder-rechtspersoon nalaat een vaste vertegenwoordiger te benoemen. In voorkomend geval kunnen de bestuurders of zaakvoerder(s) van de bestuurder-rechtspersoon¹⁵² wel aansprakelijk worden gesteld wegens de schending van de bepalingen van het Wetboek van vennootschappen¹⁵³. De schade kan alsdan bestaan uit het ontbreken van een persoonlijk vermogen waarop de schadelijdende partij zich kan verhalen¹⁵⁴.

Anderzijds kan de deelname aan het bestuur door een andere persoon dan de vaste vertegenwoordiger tot gevolg hebben dat een ongeldige beslissing is tot stand gekomen, aangezien het bestuursorgaan in voorkomend geval op onregelmatig wijze is samengesteld¹⁵⁵.

RECHTSPERSOON-BESTUURDER IN DE BVBA – In het licht van de voorgaande wijzigingen, werd, naar analogie met de NV, de mogelijkheid geschapen voor BVBA's om het zaakvoerderschap te organiseren onder de vorm van een rechtspersoon¹⁵⁶.

B. *Het directiecomité*

ALGEMEEN – De statuten van een NV of een Comm.V.A.¹⁵⁷ kunnen in de mogelijkheid voorzien voor de raad van bestuur om een directiecomité aan te stellen, waaraan eerstgenoemde een deel

van zijn bestuursbevoegdheden overdraagt. Wanneer een dergelijk orgaan wordt ingesteld, is de raad van bestuur belast met het toezicht erop.

Het directiecomité moet zijn samengesteld uit meerdere personen die al dan niet bestuurder zijn.

De benoemingsvoorwaarden, de bezoldiging, de duur van de opdracht, de beëindiging ervan en de werkwijze worden in principe geregeld door de statuten. Bij ontstentenis van enige statutaire bepaling terzake moeten deze modaliteiten worden vastgesteld door de raad van bestuur.¹⁵⁸

RATIO LEGIS – De enorme complexiteit die het beheer van de zaken van grote vennootschappen met zich meebrengt, alsook de steeds sterker doorgedreven internationalisering van het handelsverkeer, hebben bepaalde grote ondernemingen ertoe gebracht nieuwe beheersstructuren te implementeren die het toelieten om aan deze uitdagingen het hoofd te bieden. Dit leidde tot situaties waarbij de raad van bestuur systematisch veel ruimere bevoegdheden dan het dagelijks bestuur delegerde aan een kleiner “orgaan”, terwijl de raad van bestuur zelf slechts sporadisch bijeen kwam en zich meestal beperkte tot een soort controle op het beheer. Een en ander had tot gevolg dat deze nieuwe structuren – bij gebrek aan een wettelijke basis – zich vaak in de illegaliteit bevonden. Teneinde schoon schip te maken met de rechtsonzekerheid die hieruit voortvloeide, heeft de wetgever het directiecomité een wettelijke basis gegeven.¹⁵⁹

Het directiecomité is overigens niet nieuw in het Belgisch recht. Zo bestond er reeds een wettelijke basis voor het directiecomité bij autonome overheidsbedrijven, kredietinstellingen en beleggingsondernemingen¹⁶⁰. De nieuwe regeling is overigens grotendeels geïnspireerd door deze die geldt voor kredietinstellingen¹⁶¹.

SAMENLOOP MET BIJZONDERE REGELINGEN – Luidens artikel 26 van de Wet van 22 maart 1993 kunnen de statuten van de kredietinstellingen die zijn opgericht als een naamloze vennootschap aan de raad van bestuur toestaan om alle of een gedeelte van zijn bestuursbevoegdheden over te dragen aan een directiecomité. De leden van het directiecomité kunnen enkel bestuurders zijn en worden benoemd door de raad van bestuur, die eveneens de bezoldiging vaststelt. Een analoge regeling geldt voor de beleggingsondernemingen en de autonome overheidsbedrijven.

In het licht hiervan kan men zich afvragen hoe deze regelingen zich verhouden t.a.v. de in het Wetboek van Vennootschappen ingevoerde mogelijkheid om een directiecomité in te richten. Volgens bepaalde auteurs¹⁶² moeten de beide regelingen cumulatief worden toegepast. Ingeval van tegenstrijdigheid tussen de bepalingen van artikel 524bis W. Venn. en deze bijzondere regelingen, zullen de bijzondere regels als *lex specialis* primeren op de bepalingen van het vennootschapsrecht (*lex generalis*).

Andere auteurs¹⁶³ houden voor dat de bijzondere regels onverkort van toepassing blijven op de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen en de autonome overheidsbedrijven. Immers, als bijzondere wetten kunnen zij afwijken van algemene wetten.

AANSTELLING EN BEEINDIGING – De aanstelling van een directiecomité is onderworpen aan een dubbele voorwaarde.

Vooreerst moet een statutaire clausule in de mogelijkheid voorzien voor het bestuursorgaan om een dergelijk orgaan in te stellen. De statuten kunnen het bestuursorgaan hiertoe niet verplichten¹⁶⁴. Evenmin kunnen de oprichters in de oprichtingsakte een directiecomité instellen¹⁶⁵.

Vervolgens moet de raad van bestuur ertoe beslissen om zijn bestuursbevoegdheden over te dragen aan een directiecomité.

Tenzij de statuten anders bepalen, kan het bestuursorgaan de bevoegdheidsoverdracht steeds herroepen en op die manier een einde stellen aan het optreden van het directiecomité¹⁶⁶. De raad van bestuur kan de bevoegdheden van het directiecomité tijdelijk ontnemen of schorsen, met dien verstande dat dergelijke ingrepen enkel interne werking hebben¹⁶⁷.

BENOEMING EN ONTSLAG VAN DE LEDEN VAN HET DIRECTIECOMITÉ – De benoemingsvoorwaarden en de beëindiging van de opdracht worden in principe geregeld door de statuten. Bij ontstentenis van enige statutaire bepaling terzake moeten deze modaliteiten worden vastgesteld door de raad van bestuur.¹⁶⁸

Bepaalde auteurs¹⁶⁹ houden voor dat – naar analogie met de regeling die geldt voor het orgaan van dagelijks bestuur – de benoeming van de leden van het directiecomité ook aan een ander vennootschapsorgaan (o.a. algemene vergadering) kan worden toegekend of zelfs rechtstreeks in de statuten kan geschieden. Dit uiteraard onder de voorwaarde dat het bestuursorgaan ertoe beslist om haar bevoegdheden over te dragen aan een directiecomité.

In beginsel kunnen de leden van het directiecomité ad nutum worden ontslagen¹⁷⁰. Evenwel kan de raad van bestuur of een statutaire clause afwijken van dit principe¹⁷¹. Zo kunnen de statuten voorzien in een opzegtermijn of –vergoeding¹⁷², dan wel een bijzondere meerderheid vereisen terzake van het ontslag van de leden van het directiecomité.¹⁷³ In beginsel verhindert niets dat de bevoegdheid tot benoeming en ontslag van de leden van het directiecomité wordt toegekend aan verschillende organen. Toch zal men zich in voorkomend geval moeten hoeden voor mogelijke misbruiken waarbij de ontslagen persoon steeds opnieuw wordt herbenoemd.¹⁷⁴

Een en ander heeft dus tot gevolg dat het ontslag van een bestuurder niet noodzakelijk het ontslag impliceert van deze bestuurder als lid van het directiecomité¹⁷⁵. Bepaalde auteurs zien hierin een mogelijkheid om bestuurders de facto onontslagbaar te maken¹⁷⁶. Een statutaire clause dienaangaande kan dan ook in vele gevallen haar nut vertonen.

DUUR VAN HET MANDAAT – De duur van het mandaat wordt in principe geregeld door de statuten. Bij ontstentenis van enige statutaire bepaling terzake moet de duur worden vastgesteld door de raad van bestuur.¹⁷⁷ In tegenstelling tot hetgeen geldt voor de bestuurders in een NV, is de duur van de benoeming van de leden van het directiecomité niet aan een wettelijke beperking onderworpen. Derhalve kan het voorkomen dat de duur van beide mandaten niet overeenstemt. Een statutaire clause luidens dewelke de duur van het mandaat van bestuurder en van lid van het directiecomité op elkaar worden afgestemd kan terzake soelaas brengen.

VERGOEDING – De vergoeding van de leden van het directiecomité wordt in principe geregeld door de statuten. De bevoegdheid tot het vaststellen van de vergoeding kan krachtens de statuten worden toegekend aan de algemene vergadering of aan de raad van bestuur, al dan niet op advies van een “vergoedingscomité”¹⁷⁸. Bij ontstentenis van enige statutaire bepaling terzake zal de vergoeding worden vastgesteld door de raad van bestuur.¹⁷⁹ Wanneer de raad van bestuur de vergoeding vaststelt van een lid van het directiecomité dat tevens bestuurder is, zal de toepassing van de belangenconflictenregeling zich opdringen¹⁸⁰.

De voorgestelde regeling betreft zowel de vaste vergoedingen, als deze die resultaatsgebonden zijn¹⁸¹.

PUBLICITEIT – Het optreden van het directiecomité kan slechts aan derden worden tegengeworpen vanaf de dag dat dit bij uittreksel of in de vorm van een mededeling in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt¹⁸². Bovendien moet de bekendmaking uitdrukkelijk verwijzen naar de toepassing van artikel 524bis W. Venn.¹⁸³

Volgens bepaalde auteurs¹⁸⁴ moeten overeenkomstig de artikelen 69, 9° en 74 W. Venn. tevens de namen van de leden van het directiecomité, alsook de omvang van hun bevoegdheid en de wijze waarop zij deze uitoefenen worden bekendgemaakt.

SAMENSTELLING – Het directiecomité moet meerhoofdig zijn. Zowel bestuurders als niet-bestuurders (rechtspersonen¹⁸⁵) kunnen lid zijn van het directiecomité.¹⁸⁶

In dit verband rijst de vraag of de functie van lid van het directiecomité ook kan worden uitgeoefend door een werknemer van de vennootschap, m.a.w. door een persoon die onder leiding en gezag staat van de werkgever. Het directiecomité is een orgaan van bestuur en vertegenwoordiging van de vennootschap, waaraan de raad van bestuur het overgrote deel van zijn bestuursbevoegdheden kan delegeren¹⁸⁷. Het directiecomité oefent deze bevoegdheden autonoom uit. Noch de toezichtsfunctie van de raad van bestuur, noch zijn exclusieve bevoegdheid om het algemeen beleid van de vennootschap te bepalen, geven hem het recht om instructies te geven aan het directiecomité¹⁸⁸. Naar analogie met hetgeen geldt voor bestuurders, moet dan ook worden aangenomen dat een lid van het directiecomité zijn functie in het belang van de vennootschap dient uit te oefenen en derhalve niet in een band van ondergeschiktheid kan staan¹⁸⁹. De opdracht van lid van het directiecomité kan bijgevolg bezwaarlijk worden uitgeoefend onder een werknemersstatuut.¹⁹⁰

De wet verzet zich niet tegen de cumulatie van de functie van bestuurder en lid van het directiecomité. Bijgevolg is het niet uitgesloten dat éénzelfde persoon het voorzitterschap waarneemt van de raad van bestuur en van het directiecomité, en daarnaast de functie opneemt van gedelegeerd bestuurder. Dit is een toch wel bevreedende vaststelling als men bedenkt dat de “Corporate Governance”-wet juist tot doel had het deugdelijk bestuur binnen vennootschappen te bevorderen. Men kan immers geen rechter en partij zijn in dezelfde zaak.

Het voorgaande brengt bepaalde auteurs er dan ook toe te stellen dat er een onverenigbaarheid zou (moeten) bestaan tussen het lidmaatschap van de raad van bestuur en van het directiecomité¹⁹¹.

Vanuit Corporate-governance perspectief is het derhalve aangeraden de beide functies zoveel mogelijk gescheiden te houden of, ingeval van cumulatie van mandaten, een aantal onafhankelijke personen in het bestuur op te nemen teneinde een evenwicht te bewaren.¹⁹²

Deze opvatting strookt overigens met de regeling die geldt voor de Europese Vennootschap¹⁹³. Luidens artikel 39, lid 3 van de Verordening betreffende het statuut van de Europese Vennootschap (SE) mag, ingeval deze opteert voor een dualistisch bestuursstelsel, niemand tegelijkertijd lid zijn van het leidinggevend en van het toezichthoudend orgaan van eenzelfde SE.

Een en ander laat ons toe te besluiten dat de wetgever er in deze niet in is geslaagd een werkelijk duaal systeem tot stand brengen. Immers, niet alleen is het mogelijk om mandaten te cumuleren binnen de verschillende “bestuursorganen” van de vennootschap, ook wordt de bevoegdheidsverdeling tussen de beide organen grotendeels overgelaten aan de willekeur van deze laatste.

BEVOEGDHEDEN – De wet geeft geen welomlijnde omschrijving van de bevoegdheden die (kunnen) toekomen aan het directiecomité. Een en ander wordt bijgevolg overgelaten aan de autonomie van de betrokken ondernemingen. In geen geval mag de overdracht betrekking hebben op het algemeen beleid, het toezicht op het directiecomité en de bevoegdheden die door de wet uitdrukkelijk aan het bestuursorgaan werden toegekend¹⁹⁴.

Spijtig genoeg geeft de wetgever niet aan wat onder het algemeen beleid moet worden verstaan. Misschien kan de definitie dienaangaande in het Bankprotocol¹⁹⁵ en de bijhorende commentaren van de CBF terzake een handige leidraad vormen.¹⁹⁶ In ieder geval zal de inhoud van dit begrip afhankelijk zijn van de grootte van de onderneming en de aard van haar activiteiten¹⁹⁷. Het is dan ook aan de rechtspraak om nader invulling te geven aan dit begrip¹⁹⁸.

Evenmin geeft de wet aan hoe het toezicht op de leden van het directiecomité moet worden georganiseerd. Het zal dan ook toekomen aan de vennootschap om hetzij, in haar statuten of in de beslissing van de raad van bestuur, hetzij in een intern reglement, nader te bepalen op welke manier en op welke tijdstippen het directiecomité dient te rapporteren aan de raad van bestuur.

De bevoegdheden van het directiecomité kunnen door de statuten of door de raad van bestuur worden beperkt. Zowel kwantitatieve als kwalitatieve beperkingen kunnen hierbij worden opgelegd. Zo kan het

voorkomen dat minder bevoegdheden worden overgedragen aan het directiecomité dan wettelijk toegelaten. Ook kan worden gestipuleerd dat beslissingen door het directiecomité slechts kunnen genomen worden mits voorafgaandelijke machtiging of goedkeuring achteraf door de raad van bestuur.

Dergelijke bevoegdheidsbeperkingen zijn evenwel niet tegenstelbaar aan derden, ook al werden zij bekendgemaakt¹⁹⁹. De vennootschap zal derhalve gebonden zijn door handelingen die het directiecomité in strijd met deze beperkingen heeft gesteld²⁰⁰. Wel kunnen de leden van het directiecomité die handelen in strijd met deze beperkingen hiervoor aansprakelijk worden gesteld (door de vennootschap)²⁰¹.

De wettelijke bevoegdheidsbeperkingen²⁰² zijn daarentegen wel tegenstelbaar aan derden. De vennootschap zal zich derhalve niet gebonden achten door handelingen van het directiecomité die de grenzen van de wettelijk overdraagbare bevoegdheden te buiten gaan.²⁰³

BESTUUR EN VERTEGENWOORDIGING – Het directiecomité is een orgaan van bestuur en vertegenwoordiging van de vennootschap²⁰⁴. De rol van het directiecomité beperkt zich derhalve niet tot het interne vlak, maar strekt zich tevens uit tot de (externe) vertegenwoordiging.

Hoewel de wet dit niet uitdrukkelijk stelt, moet worden aangenomen dat het directiecomité in beginsel optreedt als een college²⁰⁵.

De bestuurs- en vertegenwoordigingsbevoegdheden van de leden van het directiecomité kunnen door de statuten of door een beslissing van het bestuursorgaan worden beperkt. Zowel kwantitatieve als kwalitatieve beperkingen kunnen hierbij worden opgelegd.

Deze bevoegdheidsbeperkingen en taakverdelingen tussen de leden van het directiecomité kunnen niet aan derden worden tegengeworpen, zelfs niet indien ze werden bekendgemaakt²⁰⁶. De vennootschap zal derhalve gebonden zijn door handelingen die het bestuursorgaan in strijd met deze beperkingen heeft gesteld²⁰⁷. Wel kunnen de leden van het directiecomité die handelen in strijd met deze beperkingen hiervoor aansprakelijk worden gesteld (door de vennootschap)²⁰⁸.

Eveneens kunnen de statuten of het bestuursorgaan aan één of meer leden van het directiecomité de bevoegdheid toekennen om de vennootschap alleen of gezamenlijk te vertegenwoordigen²⁰⁹. Dergelijke één- of meerhandtekeningsclausules zijn tegenwerpelijk aan derden zodra zij bij uittreksel of in de vorm van een mededeling werden gepubliceerd in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad. De bekendmaking

moet dan wel uitdrukkelijk verwijzen naar de toepassing van artikel 524bis W. Venn.²¹⁰

Volgens een meerderheid in de rechtsleer²¹¹ heeft deze vertegenwoordigingsbevoegdheid enkel betrekking op de bevoegdheden die wettelijk toekomen aan het directiecomité. Anders oordelen zou er immers op neerkomen dat aan de individuele leden van het directiecomité een ruimere bevoegdheid wordt toegekend dan het directiecomité heeft op intern vlak.

Toch menen bepaalde auteurs²¹² dat de vertegenwoordiging betrekking heeft op de volledige bestuursbevoegdheid. Zij steunen zich hierbij op artikel 9, lid 3 van de Eerste Richtlijn volgens hetwelk een statutaire clause die vertegenwoordigingsbevoegdheid verleent aan één enkele persoon of aan verscheidene gezamenlijk handelende personen slechts aan derden kan worden tegengeworpen op voorwaarde dat zij betrekking heeft op de algemene vertegenwoordigingsbevoegdheid. De vraag rijst hierbij wat onder deze “algemene vertegenwoordigingsbevoegdheid” moet worden verstaan.

De vennootschap is verbonden door de handelingen van de leden van het directiecomité, ook als deze handelingen buiten haar doel liggen. Dit tenzij de vennootschap bewijst dat de derde daarvan op de hoogte was of had kunnen zijn. De bekendmaking van de statuten in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad is op zich niet voldoende.²¹³

Bij dit alles kan men zich de vraag stellen of het bestuursorgaan zelf de bevoegdheden mag blijven uitoefenen die het heeft “overgedragen” aan het directiecomité. Op dit punt lijkt er een divergentie te bestaan tussen de Nederlandse en de Franse wettekst. De Nederlandse tekst spreekt immers van het “overdragen van bevoegdheden²¹⁴”, terwijl de Franse tekst het heeft over een “déléguer des pouvoirs”.

Toch moet volgens een doctrinale meerderheid²¹⁵ worden aangenomen dat beide organen in deze concurrerende bevoegdheden hebben. Niet alleen blijkt dit uit de bedoelingen van de wetgever²¹⁶, maar ook uit de analogie met de regeling die geldt voor het dagelijks bestuur²¹⁷. Naar derden toe zullen in ieder geval beide organen de vennootschap kunnen verbinden²¹⁸.

Andere auteurs²¹⁹ houden voor dat de bevoegdheden die door de statuten of door de raad van bestuur worden toegewezen aan het directiecomité, enkel door deze laatste kunnen worden uitgeoefend. Vooreerst was het de bedoeling van de wetgever om aan vennootschappen de mogelijkheid te bieden om een strikte scheiding teweeg te brengen tussen enerzijds het bestuur (dat wordt toevertrouwd aan het

directiecomité) en anderzijds het toezicht op dit bestuur en het algemeen beleid van de vennootschap (dat toekomt aan de raad van bestuur)²²⁰. Vervolgens is de nieuwe regeling grotendeels geïnspireerd op deze die geldt voor kredietinstellingen. Luidens het Bankprotocol zijn de bevoegdheden van het directiecomité exclusief. Tenslotte heeft de wetgever voorzien in een eigen aansprakelijkheidsregeling voor de leden van het directiecomité.

AANSPRAKELIJKHEID – De regels inzake bestuurdersaansprakelijkheid (artikelen 527-530 W. Venn.) gelden tevens voor de leden van het directiecomité, met dien verstande dat een lid van het directiecomité zich enkel van zijn aansprakelijkheid zal kunnen bevrijden indien hij de overtreding heeft aangeklaagd op de eerstkomende zitting van de raad van bestuur^{221 222}.

Hoewel artikel 530 W. Venn. – dat handelt over de aansprakelijkheid wegens kennelijk grove fout die heeft bijgedragen tot het faillissement – niet uitdrukkelijk werd aangepast, moet worden aangenomen dat ook deze bepaling geldt voor de leden van het directiecomité. Het geciteerde artikel is immers van toepassing op alle personen die ten aanzien van de vennootschap een werkelijke bestuursbevoegdheid hebben gehad.²²³

De aansprakelijkheidsvordering namens de vennootschap moet worden ingesteld door de raad van bestuur²²⁴. De minderheidsvordering²²⁵ daarentegen kan niet worden ingesteld tegen leden van het directiecomité, enkel tegen bestuurders²²⁶.

Vreemd genoeg heeft de wetgever de bijzondere verjaringstermijn van vijf jaar die geldt voor de aansprakelijkheidsvordering ten aanzien van bestuurders, zaakvoerders, commissarissen en vereffenaars²²⁷ niet uitgebreid naar de leden van het directiecomité. In beginsel moeten dan ook de gemeenrechtelijke verjaringstermijnen van artikel 2262bis B.W. in acht genomen worden²²⁸. Wellicht betreft het hier een vergetelheid van de wetgever²²⁹.

In principe kunnen bestuurders geen aansprakelijkheid oplopen voor de handelingen gesteld door de leden van het directiecomité. Dit in tegenstelling tot de regeling die geldt voor de leden van het dagelijks bestuur. Toch is terzake enige voorzichtigheid geboden. De raad van bestuur is immers belast met het toezicht op het directiecomité²³⁰. Tekortkomingen of fouten in dit toezicht zouden derhalve aanleiding kunnen geven tot bestuurdersaansprakelijkheid op grond van de artikelen 527 en 528 W. Venn.²³¹

KWIJTING – De Corporate Governance-wet bevat hieromtrent geen specifieke aanwijzingen. Terzake zijn twee opvattingen verdedigbaar, nl.

- Aangezien de raad van bestuur zelf voor het volledige bestuur bevoegd blijft²³², is de kwijting van de leden van het directiecomité een noodzakelijk correlaat van de kwijting die door de algemene vergadering wordt verleend aan de leden van de raad van bestuur;
- Aangezien de residuaire bevoegdheden toekomen aan de raad van bestuur, is het ook deze laatste die bevoegd is om kwijting te verlenen aan de leden van het directiecomité²³³. Wel kunnen in deze hypothese mogelijke belangenconflicten opduiken ingeval één of meer (kwijting verlenende) bestuurders tevens lid zijn van het directiecomité. In voorkomend geval dringt de toepassing van artikel 523 W. Venn. zich op. Een stilzwijgende kwijting zou volgens bepaalde auteurs kunnen voortvloeien uit het feit dat de raad van bestuur de jaarrekening, opgesteld aan de hand van de hem door het directiecomité ter beschikking gestelde cijfers, ter goedkeuring voorlegt aan de algemene vergadering.²³⁴

Bij gebrek aan een specifieke bepaling hieromtrent, moet de kwijting begrepen worden in de gemeenrechtelijke zin, m.n. als een afstand van het recht om een aansprakelijkheidsvordering in te stellen voor bepaalde handelingen of beslissingen van het directiecomité waarvan de raad van bestuur kennis heeft gekregen.²³⁵

Uiteraard kunnen de leden van het directiecomité zich geheel of gedeeltelijk indekken tegen aansprakelijkheidsvorderingen door het sluiten van vrijwaringsovereenkomsten of door het opnemen van exoneratiebedingen in de lastgevings- of arbeidsovereenkomst. Wellicht zullen ook de verzekeringsmaatschappijen – naar analogie met de verzekering tegen bestuurdersaansprakelijkheid – in de nabije toekomst polissen aanbieden die deze aansprakelijkheid dekken.²³⁶

BELANGENCONFLICTEN – Ingeval zich een belangenconflict voordoet in hoofde van een lid van het directiecomité geldt dezelfde regeling als voor de bestuurders, zij het dat deze in een afzonderlijke bepaling werd opgenomen.

Wel moet een kopie van de notulen van het directiecomité worden overgemaakt aan de eerstvolgende raad van bestuur, die deze vervolgens integraal opneemt in zijn jaarverslag²³⁷. Derhalve is het

aangeraden de beslissing m.b.t. het belangenconflict als enig punt van de betrokken vergadering te behandelen.

De notulen van het directiecomité moeten de volgende gegevens bevatten: een verklaring van het lid in wiens hoofde een belangenconflict bestaat, de eventuele rechtsvaardigingsgronden m.b.t. het belangenconflict, de verantwoording van de genomen beslissing, de aard van de beslissing of verrichting en de vermogensrechtelijke gevolgen van de beslissing of de verrichting voor de vennootschap²³⁸.

Bovendien kunnen de statuten bepalen dat de beslissing waarover een belangenconflict rijst wordt genomen door de raad van bestuur. Het betrokken lid van het directiecomité moet de raad van bestuur dan wel inlichten over het belangenconflict. Indien het lid van het directiecomité tevens bestuurder is, zal de raad van bestuur in voorkomend geval op zijn beurt toepassing moeten maken van de belangenconflictenprocedure.²³⁹

De leden van het directiecomité zijn persoonlijk en hoofdelijk aansprakelijk voor de schade geleden door de vennootschap of door derden tengevolge van beslissingen of verrichtingen die volgens de belangenconflictenregeling zijn tot stand gekomen, maar die toch aan een lid van het directiecomité een onrechtmatig financieel voordeel hebben bezorgd ten nadele van de vennootschap²⁴⁰.

Het spreekt voor zichzelf dat de leden van het directiecomité terzake geen aansprakelijkheid kunnen oplopen wanneer de beslissing overeenkomstig artikel 524ter, §2 W. Venn. werd genomen door de raad van bestuur. Dit volgt overigens expliciet uit de bewoordingen van de wet. Artikel 529 W. Venn. heeft het immers enkel over beslissingen of verrichtingen die zijn tot stand gekomen overeenkomstig artikel 524, §1 W. Venn.

GROEPSINTERNE BELANGENCONFLICTEN – De nieuwe bepalingen met betrekking tot de groepsinterne belangenconflicten²⁴¹ zijn eveneens van toepassing op beslissingen of verrichtingen ter uitvoering van een beslissing die behoort tot de bevoegdheid van het directiecomité²⁴². Deze procedure geldt immers voor “elke” beslissing of verrichting gedaan ter uitvoering van een beslissing van een genoteerde vennootschap. In voorkomend geval moet het directiecomité de beslissingsbevoegdheid over het belangenconflict uit handen geven ten voordele van de raad van bestuur. Het is dan ook merkwaardig te moeten vaststellen dat de bijzondere aansprakelijkheidsregeling van artikel 529 W. Venn. eveneens geldt voor de leden van het directiecomité²⁴³.

OVERGANGSREGELING – De vennootschappen waarbinnen op het ogenblik van de bekendmaking van de Corporate Governance-wet een bestuursorgaan is ingesteld dat de benaming directiecomité draagt, moeten zich vóór 23 augustus 2003 conformeren aan de nieuwe regeling. Bij het verstrijken van deze termijn worden de niet aangepaste directiecomités van rechtswege opgeheven.²⁴⁴

Blijkbaar had de wetgever met deze bepaling enkel de bescherming van de benaming “directiecomité” voor ogen. Een en ander zou dan tot gevolg hebben dat instellingen die de benaming “management committee”, “strategic committee”, “uitvoerend comité”, “directieraad” of “executive committee” dragen, niet onder deze overgangsregeling ressorteren. Gelet op de geest van de wet, moet evenwel worden aangenomen dat ook de instellingen die in de praktijk bevoegdheden uitoefenen die overeenkomstig de nieuwe wet zijn toegewezen aan het directiecomité de overgangsregeling in acht dienen te nemen.²⁴⁵

De niet-naleving van deze overgangsbepaling leidt tot de “nietigheid van rechtswege” van het niet aangepaste directiecomité. D. Meeus²⁴⁶ is daarentegen van mening dat een nietigheid pas kan worden uitgesproken op het moment dat een rechter effectief een nietigheid vaststelt. In deze hypothese zouden deze directiecomités kunnen blijven voortbestaan totdat de nietigheid ervan door de rechter wordt vastgesteld.

Het zijn de bestuurders die het initiatief moeten nemen om de bestaande vennootschapsrechtelijke structuren te conformeren aan de nieuwe regeling. Derhalve zal het niet nakomen van de nieuwe verplichtingen aanleiding kunnen geven tot bestuurdersaansprakelijkheid op grond van artikel 528 W. Venn.²⁴⁷

C. *Adviserende comités*

ALGEMEEN – Luidens artikel 522, §1, laatste lid W. Venn. kan de raad van bestuur in zijn midden en onder zijn aansprakelijkheid één of meer adviserende comités oprichten. De mogelijkheid tot het oprichten van dergelijke comités moet niet in de statuten zijn voorzien. De raad van bestuur omschrijft de samenstelling en de opdrachten van deze comités.

RATIO LEGIS – Hiermee wordt een wettelijke basis gegeven aan de behoeften van de praktijk om raadgevende comités op te richten die

de opdracht krijgen advies te verlenen in specifieke aangelegenheden en op die manier de nodige ondersteuning bieden aan de raad van bestuur²⁴⁸. Het oprichten van adviserende comités is immers een courant gebruik in zeer veel grote ondernemingen. Precies daarom heeft de wetgever ervoor geopteerd om de mogelijkheid tot het oprichten van deze comités voor de duidelijkheid expliciet op te nemen in het Wetboek van Vennootschappen.²⁴⁹

SAMENSTELLING – Artikel 522 W. Venn. creëert de mogelijkheid voor de raad van bestuur om “in zijn midden” één of meer adviserende comités op te richten. In beginsel kunnen derhalve enkel bestuurders deel uitmaken van deze adviescomités²⁵⁰. Wanneer de betrokken vennootschap opteert voor een eerder dualistisch bestuursstelsel, kan men zich de vraag stellen of ook de leden van het directiecomité hieraan deelachtig kunnen zijn. De praktijk in België wijst immers uit dat in vele gevallen ook “actieve bestuurders” zetelen in deze comités²⁵¹.

Uiteraard doet het voorgaande geen afbreuk aan de mogelijkheid voor de raad van bestuur om zich te beroepen op externe deskundigen indien zij met het oog op het vlot functioneren van en de besluitvorming binnen de raad van bestuur daaraan behoefte hebben. In kleine ondernemingen wordt hiertoe vaak een beroep gedaan op een extern accountant of een bedrijfsrevisor. Grotere ondernemingen daarentegen beschikken vaak over een gestructureerde dienstverlening binnen de onderneming. Deze neemt soms de vorm aan van een adviesraad.²⁵²

AANSPRAKELIJKHEID – De bestuurders blijven hoofdelijk aansprakelijk voor de aangelegenheden die de raad van bestuur heeft gedelegeerd aan de adviserende comités²⁵³.

BEVOEGDHEID – Adviserende comités hebben een louter adviseerende functie en kunnen in deze hoedanigheid derhalve enkel voorstellen formuleren. De raad van bestuur is niet gebonden door deze adviezen²⁵⁴. De eindbeslissing wordt immers steeds genomen door de raad van bestuur^{255, 256}

In de praktijk zal van deze mogelijkheid vooral gebruik worden gemaakt voor de oprichting van audit-, benoemings- of vergoedingscomités. Ook kan hierbij worden gedacht aan de oprichting van investeringscomités, corporate governance comités, strategische comités of financiële comités.²⁵⁷

Een *benoemingscomité* heeft veelal tot taak om een selectieprofiel van de bestuurders uit te werken, de leden van de raad van bestuur te selecteren en voor benoeming voor te dragen, de onafhankelijkheid van bestuurders te toetsen, het management, de bestuurders en de raad van bestuur te evalueren en managementplannen op te volgen²⁵⁸.

In beginsel worden de bestuurders benoemd door de algemene vergadering die tevens hun vergoeding vaststelt. Dit neemt niet weg dat de raad van bestuur kandidaat-bestuurders kan voorstellen aan de algemene vergadering en hiertoe een aantal onder hen kan gelasten om de criteria vast te stellen en eventuele geïnteresseerden voorafgaandelijk te horen.²⁵⁹

Terzake moet er bovendien op worden gewezen dat in een naamloze vennootschap bestuurders o.g.v. artikel 519 W. Venn. uitzonderlijk zelf het recht hebben om bestuurders te benoemen. Dit ingeval van vrijwillig ontslag of overlijden van één der bestuurders. Deze bevoegdheid tot coöptatie is een tijdelijk recht. Het recht om een bestuurder te coöpteren vervalt bij de eerstvolgende (buiten)gewone of bijzondere algemene vergadering nadat de plaats van bestuurder is opengefallen. De statuten kunnen de mogelijkheid tot coöptatie evenwel uitsluiten of beperken.

Een *vergoedingscomité* waakt over de aard en de omvang van de vergoeding van bestuurders en leden van het directiecomité en dit als onderdeel van een beloningsbeleid²⁶⁰. Zo kan het vergoedingscomité voorstellen formuleren aangaande het pensioenbeleid of omtrent het al dan niet toekennen van aandelen- en/of optieplannen.

V. DE NIEUWE REGELING VOOR GROEPSINTERNE BELANGENCONFLICTEN

ALGEMEEN – De overdrachten binnen een groep worden onderworpen aan een bijzondere procedure die reeds in de vroegere wetgeving was bepaald. De nieuwe wet inzake Corporate Governance brengt geen ingrijpende wijziging mee van de procedure alsdusdanig, doch verfijnt het toepassingsgebied²⁶¹ en accentueert het criterium van de onafhankelijkheid²⁶².

Wanneer een beslissing moet worden genomen die binnen het toepassingsgebied valt van artikel 524 W. Venn., diende de raad van bestuur van de betrokken vennootschap onder de vroegere regelgeving

drie bestuurders aan te duiden die onafhankelijk zijn ten aanzien van de beslissing of de overwogen verrichting.

Thans vereist de nieuwe wet dat de drie aangeduide bestuurders zonder meer onafhankelijk zijn. Ter invulling van het begrip “onafhankelijkheid” somt de wet een aantal criteria op in artikel 524, §4, lid 2 W. Venn.

Het comité van drie onafhankelijke bestuurders wordt bijgestaan door één of meer onafhankelijke experts, die door het comité worden aangesteld. De expert wordt vergoed door de vennootschap.

RATIO LEGIS – De bestaande regeling van artikel 524 W. Venn. bleek onvoldoende om vermogensverschuivingen ten nadele van Belgische genoteerde vennootschappen die deel uitmaken van grote vennootschapsgroepen te vermijden. Bovendien werd vastgesteld dat de afwezigheid van een duidelijke en ingrijpende regeling van de belangenconflicten binnen de groep van vennootschappen waartoe de Belgische genoteerde vennootschap behoort een belangrijke factor uitmaakt in de verklaring van het disagio waartegen de aandelen van deze vennootschappen op de beurs worden verhandeld. Het verdwijnen van dit disagio zal op zijn beurt de geloofwaardigheid van de Belgische aandelen versterken en kunnen bijdragen tot een versterkte aandacht van de beleggers voor de aandelen van Belgische vennootschappen.²⁶³

TOEPASSINGSGBIED – De nieuwe regeling viseert twee hypothesen, nl.

Enerzijds voorziet artikel 524, §1 W. Venn. in een procedure voor beslissingen of verrichtingen gedaan ter uitvoering van een beslissing van een genoteerde vennootschap, wanneer deze verband houden met:

- betrekkingen van de genoteerde vennootschap met een vennootschap die daarmee verbonden is, met uitzondering van haar dochtervennootschappen;
- betrekkingen tussen een dochtervennootschap van de genoteerde vennootschap en een vennootschap die met die dochtervennootschap verbonden is, maar geen dochtervennootschap is van de dochtervennootschap. In voorkomend geval moet artikel 524 W. Venn. worden toegepast op het niveau van de genoteerde moedervennootschap en niet op het niveau van de dochtervennootschap²⁶⁴.

Ter verduidelijking regelt artikel 524, §5 de situatie waarin beslissingen worden genomen door een niet-genoteerde Belgische

dochtervennootschap van een genoteerde Belgische vennootschap met betrekking tot een met die genoteerde vennootschap verbonden vennootschap. In voorkomend geval mogen deze beslissingen slechts worden genomen na toestemming van de moedervernootschap, die hierbij de belangenconflictenprocedure in acht moet nemen.

Het begrip “genoteerde vennootschap” moet begrepen worden in de zin van artikel 4 W. Venn. Luidens dit artikel²⁶⁵ zijn genoteerde vennootschappen, vennootschappen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische of buitenlandse gereglementeerde markt, voor zover de markt zich bevindt in de Europese Economische Ruimte²⁶⁶. Met een genoteerde vennootschap wordt, voor de toepassing van artikel 524 W. Venn., eveneens gelijkgesteld, de vennootschap waarvan de effecten zijn toegelaten tot een markt die gelegen is buiten de Europese Unie en die bij Koninklijk Besluit als gelijkwaardig worden erkend²⁶⁷.

Aangenomen moet worden dat artikel 524 W. Venn. geen toepassing vindt ten aanzien van beslissingen van de algemene vergadering²⁶⁸. Vooreerst werd deze bepaling opgenomen onder Titel V, Hst. 1, Afd. 1 W. Venn. dat handelt over de raad van bestuur. Bovendien moet het comité van onafhankelijke bestuurders in voorkomend geval schriftelijk advies uitbrengen bij de raad van bestuur.

Evenmin moet artikel 524 W. Venn. worden toegepast op beslissingen van het dagelijks bestuur of van de gedelegeerd bestuurder²⁶⁹.

De nieuwe bepalingen met betrekking tot de groepsinterne belangenconflicten zijn daarentegen wel van toepassing op beslissingen of verrichtingen ter uitvoering van een beslissing die behoort tot de bevoegdheid van het directiecomité^{270, 271}. Volgens een doctrinale meerderheid²⁷² moet het directiecomité in voorkomend geval de beslissingsbevoegdheid over het belangenconflict uit handen geven ten voordele van de raad van bestuur. Uit de wet kan immers bezwaarlijk worden afgeleid dat in voorkomend geval de belangenconflictenprocedure moet worden toegepast binnen het directiecomité. Wellicht kan een statutaire clausule krachtens dewelke de beslissing over groepsinterne belangenconflicten uit de bevoegdheidsoverdracht (door de raad van bestuur) aan het directiecomité wordt gesloten terzake de nodige zekerheid bieden²⁷³.

Volgens H. De Wulf²⁷⁴ is artikel 524 W. Venn. eveneens van toepassing op de kredietinstellingen.

Enkel vennootschappen die de vorm hebben aangenomen van een naamloze vennootschap of van een commanditaire vennootschap

op aandelen²⁷⁵ zijn onderworpen aan de belangenconflictenprocedure.

BESLISSINGEN OF VERRICHTINGEN – De procedure moet worden toegepast op “beslissingen” of “verrichtingen” ter uitvoering van een beslissing van een genoteerde vennootschap. Hiermee worden de verrichtingen bedoeld die gesteund zijn op een algemene beslissing of op beslissingen die uit het verleden dateren²⁷⁶. Uiteraard moet de procedure niet worden toegepast op verrichtingen ter uitvoering van een vroegere beslissing die op zich reeds met toepassing van artikel 524 W. Venn. werd genomen²⁷⁷. Eenvoudige adviezen vallen niet onder de toepassing van artikel 524 W. Venn.²⁷⁸.

PROCEDURE – Alle beslissingen of verrichtingen die onder het toepassingsgebied van artikel 524 W. Venn. vallen, moeten voorafgaandelijk onderworpen worden aan de beoordeling van een comité van drie onafhankelijke bestuurders. Dit comité wordt op zijn beurt bijgestaan door één of meer onafhankelijke experts die door het comité worden aangesteld. De expert(s) worden door de vennootschap vergoed.²⁷⁹ Het comité brengt een schriftelijk gemotiveerd advies uit bij de raad van bestuur die uiteindelijk oordeelt over de transactie zonder hierbij gebonden te zijn door het advies van het comité²⁸⁰.

De raad van bestuur vermeldt in zijn notulen of de belangenconflictenprocedure werd nageleefd, en, in voorkomend geval, op welke gronden van het advies van het comité wordt afgeweken. De commissaris verleent een oordeel over de getrouwheid van de gegevens die vermeld worden in het advies van het comité en in de notulen van de raad van bestuur. Het besluit van het comité, een uittreksel uit de notulen van de raad van bestuur en het oordeel van de commissaris worden afgedrukt in het jaarverslag zodat de aandeelhouders hiervan kennis kunnen nemen.²⁸¹

ONAFHANKELIJKE BESTUURDERS – Hoewel de wet de verplichting tot het benoemen van onafhankelijke bestuurders enkel oplegt ingeval artikel 524 W. Venn. moet worden toegepast, komt dit er de facto op neer dat genoteerde vennootschappen voortaan minimum drie onafhankelijke bestuurders zullen (moeten) benoemen²⁸². Immers, indien de betrokken vennootschap de benoeming van onafhankelijke bestuurders uitstelt totdat zich een belangenconflict voordoet, kan dit leiden tot belangrijke vertragingen en ongewilde publiciteit²⁸³.

De wet voorziet in een aantal minimumvereisten waaraan bestuurders moeten voldoen om als onafhankelijk te worden beschouwd. Daarnaast kunnen bij Koninklijk Besluit bijkomende of strengere criteria worden opgelegd. Tevens kunnen de statuten in een strengere regeling voorzien.²⁸⁴ De onafhankelijkheidsvoorwaarden moeten tijdens de hele duurtijd van het mandaat worden nageleefd.²⁸⁵

De volgende cumulatieve voorwaarden worden vooropgesteld door het Wetboek van Vennootschappen²⁸⁶:

- 1° Om als onafhankelijk te worden beschouwd mag een persoon gedurende een tijdvak van twee jaar voorafgaand aan zijn benoeming, noch in de vennootschap, noch in een daarmee verbonden vennootschap of persoon zoals bepaald in artikel 11, een mandaat of functie van bestuurder, zaakvoerder, lid van het directiecomité, dagelijks bestuurder of kaderlid hebben uitgeoefend. Deze voorwaarde geldt niet voor de verlenging van het mandaat van onafhankelijk bestuurder;
- 2° Evenmin mag de echtgenoot van de persoon die een mandaat van onafhankelijk bestuurder opneemt of de persoon met wie hij wettelijk samenwoont, dan wel bloed- of aanverwanten tot de tweede graad, in de vennootschap, in een daarmee verbonden vennootschap of persoon zoals bepaald in artikel 11 een mandaat van bestuurder, zaakvoerder, lid van het directiecomité, dagelijks bestuurder of kaderlid uitoefenen. Hetzelfde geldt wanneer de voornoemde personen in de betrokken vennootschap een financieel belang hebben, zoals hierna bepaald;
- 3° Om als onafhankelijk bestuurder te worden benoemd mag men geen maatschappelijke rechten bezitten die 10 % of meer vertegenwoordigen van het kapitaal, van het maatschappelijk fonds of van een categorie aandelen van de vennootschap. Voor het bereiken van deze drempel moeten eveneens in aanmerking worden genomen, de maatschappelijke rechten die andere vennootschappen waarover de onafhankelijke bestuurder controle heeft aanhouden in deze vennootschap.
Ingeval de kandidaat-bestuurder een participatie aanhoudt die deze drempel niet te boven gaat, mogen de daden van beschikking over deze aandelen of de uitoefening van de daaraan verbonden rechten niet onderworpen zijn aan overeenkomsten of aan eenzijdige verbintenissen die de onafhankelijke bestuurder heeft aangegaan;

4° De onafhankelijke bestuurder mag tenslotte geen relatie onderhouden met de vennootschap die van aard is zijn onafhankelijkheid in het gedrang te brengen.

Men kan niet buiten de vaststelling dat deze laatste voorwaarde zeer ruim werd geformuleerd.

De onafhankelijke bestuurder moet worden benoemd door de algemene vergadering. In ondernemingen waar een ondernemingsraad werd ingesteld, worden de kandidaten voorafgaandelijk aan hun benoeming door de algemene vergadering ter kennisgeving aan de ondernemingsraad meegedeeld. Dezelfde procedure is vereist bij herbenoeming van het mandaat.²⁸⁷

ONAFHANKELIJK EXPERT – Het comité van onafhankelijke bestuurders moet²⁸⁸ zich laten bijstaan door één of meer onafhankelijke experts, die door het comité worden benoemd en door de vennootschap worden vergoed.²⁸⁹

UITZONDERING – De belangenconflictenprocedure moet niet worden gevolgd voor de gebruikelijke beslissingen en verrichtingen die hebben plaatsgevonden onder de voorwaarden en tegen de zekerheden die op de markt gewoonlijk gelden voor soortgelijke verrichtingen. Hetzelfde geldt voor beslissingen en verrichtingen die minder dan één procent van het netto-actief – zoals blijkt uit de geconsolideerde jaarrekening – van de vennootschap vertegenwoordigen.²⁹⁰ Het netto-actief moet worden vastgesteld overeenkomstig artikel 617 W. Venn.²⁹¹

SANCTIES – Vooreerst kunnen de bestuurders of leden van het directiecomité die artikel 524 W. Venn. naast zich neerleggen, op grond van artikel 528 W. Venn. door de vennootschap of derden aansprakelijk worden gesteld wegens de schending van de bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen.

Bovendien zijn bestuurders en leden van het directiecomité persoonlijk en hoofdelijk aansprakelijk voor de schade geleden door de vennootschap of door derden tengevolge van beslissingen of verrichtingen van de raad van bestuur die al dan niet volgens de belangenconflictenregeling zijn tot stand gekomen, maar die toch een onrechtmatig financieel nadeel²⁹² hebben bezorgd aan de vennootschap ten voordele van een vennootschap van de groep²⁹³.

Het is dan ook merkwaardig te moeten vaststellen dat, nu de beslissing over het belangenconflict wordt genomen door de raad van

bestuur, eveneens de leden van het directiecomité in deze aansprakelijk kunnen worden gesteld. In de praktijk zal deze bepaling dan ook wellicht niet worden toegepast op de leden van het directiecomité²⁹⁴.

De sanctie van artikel 529 W. Venn. is in werking getreden op 1 september 2002. Een en ander heeft dus tot gevolg dat de overtreding van het oude artikel 524 W. Venn. vanaf die datum kan worden betoeteld o.g.v. artikel 529 W. Venn.

Tenslotte kan de vennootschap de nietigheid vorderen van beslissingen of verrichtingen die hebben plaatsgevonden met overtreding van artikel 524 W. Venn. en voorzover de wederpartij bij die beslissingen of verrichtingen van die overtreding op de hoogte was of behoorde te zijn²⁹⁵.

CORPORATE OPPORTUNITIES – Voortaan is elke genoteerde vennootschap ertoe gehouden om in haar jaarverslag de wezenlijke beperkingen of lasten te vermelden die de moedervenootschap haar tijdens het besproken jaar heeft opgelegd, of waarvan zij de instandhouding heeft verlangd²⁹⁶.

INWERKINGTREDING – De nieuwe regeling is voor het eerst van toepassing voor de boekjaren die ingaan na 31 december 2003. Tot vóór die datum moet de oude regeling van artikel 524 W. Venn. worden toegepast.

Het criterium voor “onafhankelijkheid”, als mag de onafhankelijke bestuurder in het tijdvak van twee jaar voorafgaand aan zijn benoeming geen mandaat of functie van bestuurder, zaakvoerder, lid van het directiecomité, dagelijks bestuurder of kaderlid hebben uitgeoefend in de vennootschap (of daarmee verbonden vennootschap of persoon zoals bepaald in artikel 11 W. Venn.), geldt niet voor de benoeming van de eerste onafhankelijke bestuurder.²⁹⁷

Voor de toepassing van het nieuwe artikel 524 W. Venn. is de dag bepalend waarop de raad van bestuur of het directiecomité de beslissing nemen om de procedure in gang te zetten²⁹⁸.

VI. BESLUIT

De “Corporate Governance wet” betekent ongetwijfeld een stap in de goede richting met het oog op de modernisering van het vennootschapsrecht en de aanpassing ervan aan de noden van de praktijk. Er lijkt dan ook een belangrijke taak weggelegd voor het

accountancyberoep om deze nieuwe verplichtingen te vertalen naar de ondernemingen toe.

Enerzijds heeft de wetgever het niet nagelaten met de nieuwe wet in te spelen op een aantal vennootschapsrechtelijke tendensen binnen Europa. Getuige hiervan de verfijnde onafhankelijkheidsregels die de commissarissen moeten in acht nemen bij de controle van de jaarrekeningen van grote ondernemingen, alsook de mogelijkheid die werd geopend voor vennootschappen om een dualistisch bestuursysteem te installeren. Met betrekking tot dit laatste dient te worden opgemerkt dat de wetgever er niet voor heeft geopteerd een werkelijk duaal systeem tot stand te brengen. Blijkbaar was het de wetgever er enkel om te doen juridisch gestalte te geven aan een praktijk die in talloze grote vennootschappen reeds gangbaar was. Dit valt enigszins te betreuren, zeker wanneer men kijkt naar de Europese ontwikkelingen terzake. Zo voorziet de verordening met betrekking tot de Europese Vennootschap in het keuzerecht voor deze laatste tussen een monistisch of een dualistisch bestuursysteem, waarbij – ingeval geopteerd wordt voor een dualistisch bestuursysteem – niemand tegelijkertijd lid mag zijn van het leidinggevend en het toezichthoudend orgaan. Eenzelfde gedachte wordt overigens uitgedrukt in het Jaap Winter Rapport, dat als basis zal dienen voor het actieplan van Commissaris Frits Bollestein inzake vennootschapsrecht dat in de loop van 2003 door de Europese Commissie zal worden voorgesteld.

Anderzijds is de wetgever in deze tegemoet gekomen aan de verzoeken van de praktijkjuristen door een aantal feitelijke toestanden te legaliseren. Zo zal de algemene vergadering onder bepaalde voorwaarden schriftelijk kunnen plaatsvinden en werden de oproepingstermijnen voor de algemene vergadering van genoteerde vennootschappen aangepast aan de realiteit.

Toch blijft de wet niet verstoken van enige onduidelijkheden en onvolkomenheden. Misschien kan een Reparatiewet hier zoden aan de dijk brengen.

NOTEN

1. Zie art. 15 W. Venn.
2. Art. 130 juncto 145 W. Venn.
3. Art. 165 W. Venn.
4. Art. 166 W. Venn.
5. Kort Ged. Kh. Brussel 13 oktober 1988, *T.R.V.* 1989, 220; R. Van Boven, "De rol van de accountant bij de individuele onderzoeks- en controlebevoegdheid van de vennoten

- (Art. 166 W. Venn.), *Acc&Tax* 2002, afl. 2, 30; K. Aerts, *Taken en aansprakelijkheden van commissarissen en bedrijfsrevisoren*, Brussel, Larcier, 2002, 46; L. Lievens, *Wetboek van vennootschappen. Een artikelsgewijze commentaar op Boek IV, Titel VI en Titel VII: jaarrekeningen en controle*, Gent, MYS&Breesch, 2001, 100; E. Wymeersch, *Algemeen vennootschapsrecht*, U.G., 2001, 453; J. Lievens, “De wettelijke bescherming van de minderheidsaandeelhouder”, *T.R.V.* 1988, extra afl., 38; J.P. Maes en K. Van Hulle, *De hervorming van het bedrijfsrevisoraat en de organisatie van het accountantsberoep*, Antwerpen, Kluwer, 1985, 62.
6. B. Tilleman, *De geldigheid van besluiten van de algemene vergadering. Het nieuwe artikel 190bis Venn. W.*, Biblo, Kalmthout, 1994, 216; K. Geens, “Over de uitgestrektheid van de individuele onderzoeks- en controlebevoegdheid van de vennoot en over zijn vertegenwoordiging door een accountant”, (noot onder Kort Ged. Kh Dendermonde 1 maart 1989), *T.R.V.* 1989, 226; K. Geens en H. Laga, “Overzicht van rechtspraak vennootschappen 1986-1991”, *T.P.R.* 1993, 1086.
 7. Brussel 14 januari 1999, *Rev. prat. soc.* 1999, 301; J. 't Kint, *Les modifications apportées au droit des sociétés anonymes par la loi du 5 décembre 1984 et par la loi du 21 février 1985*, Brussel, Larcier, 1985, 168; J. Lievens, *l.c.*, 38; P. Vandepitte en J.M. Gollier, “De individuele controlebevoegdheid van de vennoot in kleine en middelgrote vennootschappen: enkele beschouwingen”, (noot onder Kort Ged. Kh. Brussel 20 december 1988), *T.R.V.* 1990, 578; A. Goeminne, “Het controlerecht van de individuele vennoot”, (noot onder Antwerpen 21 november 1995), *A.J.T.* 1996-'97, 77; W. Derijcke, *l.c.*, 316; H. Jongeling, *Jaarvergadering en jaarverslag 2001*, ced. Samsom, Diegem, 2001, 70; L. Lievens, *o.c.*, 101; F. De Bauw, *Les assemblées générales dans les sociétés anonymes*, Brussel, Bruylant, 1996, 223.
 8. *Parl. St. Kamer*, 1982-83, nr. 552/1, 14; K. Geens en H. Laga, “Overzicht van rechtspraak vennootschappen 1986-1991”, *T.P.R.* 1993, 1087; In het licht van het “Wetsontwerp houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen alsook van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen” werd een amendement ingediend in de Kamer (Parl. St. Kamer 2001-2002, 1211/002, 4.) dat ertoe strekt te preciseren dat “vertegenwoordiging” tevens “bijstand” impliceert. Deze tekst werd goedgekeurd in de plenaire Kamer en werd vervolgens geëvoceerd door de Senaat (Parl. St. Senaat 2001-2002, 2-1107).
 9. *Parl. St. Kamer* 2001-2002, nr. 1211/002, 4-5.
 10. Artikel 385 W. Venn.
 11. In die zin: A. Van Hulle en K. Van Hulle, *De coöperatieve vennootschap*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen België, 1996, 377; B. Smets en J.P. Vincke, *De Coöperatieve vennootschap*, Antwerpen, Standaard Uitgeverij, 2000, 113.
 12. Artikel 268 W. Venn.
 13. Artikel 382 W. Venn.
 14. Artikel 536 W. Venn.
 15. Artikel 657 W. Venn.
 16. R. Nieuwdorp, “De Algemene vergadering”, in Instituut Financieel Recht en Universiteit Gent, *De nieuwe wet deugdelijk bestuur*, seminarie 26 november 2002, 4.
 17. Volgens H. De Wulf zal het in voorkomend geval aangewezen zijn om twee verschillende documenten te laten circuleren, nl. één betreffende de jaarrekening en één omtrent de kwijting. Luidens artikel 554 W. Venn. (art. 284 W. Venn. BVBA) kan kwijting aan de bestuurders immers slechts worden verleend bij afzonderlijke stemming, na goedkeuring van de jaarrekening, zie H. Wulf, “De Corporate Governance-wet”, in Universiteit Gent (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, DEEL 1, Brugge, Die Keure, 2002, 110.
 18. C. Van Der Elst, “De wet deugdelijk vennootschapsbestuur”, *Acc&Tax* 2002, afl. 4, 31.

19. H. De Wulf, *l.c.*, 107.
20. Memorie van Toelichting, *Parl. St.Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 4-5.
21. S. Rutten, "De vaste vertegenwoordiger van rechtspersonen. Werking van de algemene vergadering na de Wet Corporate Governance", sem. INFOTOPICS, *Corporate Governance*, 6 februari 2003, 6; H. De Wulf, *l.c.*, 105; C. Fischer, "Les décisions prises par écrit par l'assemblée générale", *L'Echo*; C. Van Der Elst, *l.c.*, 31.
22. F. De Bauw, "L'amélioration du fonctionnement de l'assemblée générale", sem. Vanham & Vanham, *Corporate Governance. Loi du 2 août 2002*, 24 oktober 2002, 7; S. Rutten, *l.c.*, 7; C. Fischer, *l.c.*.
23. E. Spruyt, "Wet Corporate Governance. Schriftelijke besluitvorming in de algemene vergadering: statutair werk aan de winkel", *Nieuwsbrief notariaat* 27 december 2002, nr. 19, 19/4.
24. E. Spruyt, *l.c.*, 19/4; S. Rutten, *l.c.*, 7; C. Fischer, *l.c.*.
25. R. Nieuworp, *l.c.*, 5; E. Spruyt, *l.c.*, 19/4; S. Rutten, *l.c.*, 7; C. Fischer, *l.c.*.
26. Verslag namens de Commissie voor de financiën en voor de economische aangelegenheden, *Parl. St. Senaat* 2001-2002, nr. 2-1107/5, 5; R. Nieuworp, *l.c.*, 5; F. Hellemans en M. Wauters, "Het wetboek van vennootschappen gewijzigd door de wetten van 2 augustus en 4 september 2002: een overzicht", *T.R.V.* 2002, 483; S. Rutten, *l.c.*, 7; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 15; B. Van Bruystegem, "Corporate Governance". *Wet van 2 augustus 2002 – wijzigingen aan het Wetboek van vennootschappen: een kennismaking met de belangrijkste wijzigingen vanuit K.M.O.-perspectief*, Mechelen, Ced-Samsom 2003, 34; H. De Wulf, *l.c.*, 105; K. Van Looy, "Corporate governance: de "schriftelijke" algemene vergadering", *De vennootschap. Start-groei-overname* 20 december 2002, nr. 3/19, 43/3.
27. *Zie contra*: E. Spruyt, *l.c.*, 19/2: Deze auteur is van mening dat de unanimiteit enkel vereist is voor het nemen van de beslissingen alsdusdanig, en niet zozeer voor de al dan niet toepassing van het procédé. Dit belet niet dat het bestuursorgaan er goed aan doet de toepassing van de procedure formeel aan te kondigen ten behoeve van de vennoten onder de vorm van een begeleidend schrijven.
28. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 483-484.
29. E. Spruyt, *l.c.*, 19/2.
30. B. Van Bruystegem, *l.c.*, 34-35.
31. *In die zin*, H. De Wulf, *l.c.*, 107.
32. *In die zin*, E. Spruyt, *l.c.*, 19/2; K. Van Looy, *l.c.*, 43/4.
33. Hiermee worden bedoeld de, aandeelhouders of vennoten, bestuurders of zaakvoerder(s) en, in voorkomend geval, de commissaris, de certificaathouders, de obligatiehouders, de warranthouders en de vereffenaar(s).
34. De verplichting tot oproeping is immers van dwingend recht, zie F. Hellemans, *De algemene vergadering. Een onderzoek naar haar grondslagen, haar bestaansreden en de geldigheid van haar besluiten*, Kalmthout, Biblio, 2001, 383 en 421; B. Tilleman, *De geldigheid van besluiten van de algemene vergadering*, Kalmthout, Biblio, 1994, 141; F. De Bauw, *Les assemblées générales dans les sociétés anonymes*, Brussel, Bruylant, 1999, 13; H. De Wulf, *l.c.*, 108;
35. R. Nieuworp, *l.c.*, 7; F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 483-484; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 34; H. De Wulf, *l.c.*, 109; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 15; *zie contra*: K. Van Looy, *l.c.*, 43/3.
36. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 484.
37. waarin wordt aangegeven dat het de bedoeling is om, indien mogelijk, een schriftelijke algemene vergadering te houden.
38. E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 15.
39. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 484.
40. *Zie infra*.

41. Volgens E. Spruyt is het feit dat de commissaris op geen enkel ogenblik wordt betrokken in de schriftelijke besluitvorming te wijten aan een vergetelheid van de wetgever. Deze auteur pleit er dan ook voor om middels een statutaire clausule te voorzien dat de commissaris kennis krijgt van de schriftelijk genomen beslissing(en), zie E. Spruyt, *l.c.*, 19/5; zie *contra*: H. De Wulf, *l.c.*, 110: Deze auteur stelt dat het niet nodig is de commissaris bij de schriftelijke besluitvorming te betrekken, nu de aandeelhouders – door ermee in te stemmen schriftelijk te vergaderen – te kennen hebben gegeven dat zij geen vragen hebben.
42. Artikel 269 W. Venn. (BVBA); artikel 381 W. Venn. (CVBA/CVOA); artikel 535 W. Venn. (NV).
43. E. Spruyt, *l.c.*, 19/5-19/6; H. De Wulf, *l.c.*, 109; S. Rutten, *l.c.*, 8; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 35.
44. eveneens aan de aandeelhouders aan toonder, zie H. DE WULF, *l.c.*, 109.
45. Artikel 269 W. Venn. (BVBA); artikel 381 W. Venn. (CVBA/CVOA); artikel 535 W. Venn. (NV).
46. E. Spruyt, *l.c.*, 19/5-19/6; H. De Wulf, *l.c.*, 109; S. Rutten, *l.c.*, 8; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 35.
47. H. De Wulf, *l.c.*, 109.
48. E. Spruyt, *l.c.* 19/5-19/6; H. De Wulf, *l.c.*, 109; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 35.
49. S. Rutten, *l.c.*, 8; H. De Wulf, *l.c.*, 107; E. Janssens en J. Lemmens, “De Wet Corporate Governance: De nacht is het duisterst voor dageraad”, *Acc.&Bedr.* 2003, afl. 1, 15; F. De Bauw, *l.c.*, 7.
50. *B.S.* 29 september 2001.
51. Voorzover dat de handtekening aan bepaalde voorwaarden tegemoet komt, heeft zij dezelfde bewijswaarde van een klassieke handtekening.
52. H. De Wulf, *l.c.*, 106; C. Van Der Elst, *l.c.*, 32.
53. F. De Bauw, *l.c.*, 7.
54. E. Spruyt, *l.c.*, 19/3.
55. Zie *supra*.
56. S. Rutten, *l.c.*, 16.
57. E. Spruyt, *l.c.*, 19/3; zie *contra*: C. Fischer, *l.c.*.
58. E. Spruyt, *l.c.*, 19/3; S. Rutten, *l.c.*, 8.
59. Artikel 332 W. Venn. (BVBA); artikel 431 W. Venn. (CVBA); artikel 633 W. Venn. (NV).
60. *In die zin*: E. Spruyt, *l.c.*, 19/4.
61. *Parl. St. Kamer* 2001-2002, nr. 1211/014, 249.
62. F. De Bauw, *l.c.*, 7; S. Rutten, *l.c.*, 9; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 36.
63. Artikel 368 W. Venn. (BVBA); Artikel 536 W. Venn. (NV).
64. H. De Wulf, *l.c.*, 108; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 36.
65. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 483; H. De Wulf, *l.c.*, 108.
66. Volgens R. Nieuwdorp moet in voorkomend geval aan alle betrokkenen individueel een kopie van het besluit van de algemene vergadering worden toegestuurd, zie R. Nieuwdorp, *l.c.*, 9.
67. Artikel 536, lid 2 W. Venn.
68. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 38-39.
69. en er hun stemrecht uit te oefenen.
70. van artikel 536, lid 2 W. Venn.
71. F. De Bauw, *l.c.*, 11.
72. *Parl. St. Senaat* 2001-2002, nr. 2-1107/3, 6 en; F. De Bauw, *l.c.*, 11-12; S. Rutten, *l.c.*, 11.
73. Artikel 536, lid 3 W. Venn.
74. F. De Bauw, *l.c.*, 11; *Zie anders*: R. Nieuwdorp, *l.c.*, 15-16, Volgens deze auteur is de registratiedatum enkel een uiterste datum. De neerlegging van de bewijsstukken kan bijgevolg gebeuren enkele dagen vóór de registratiedatum.

75. Verslag van de Commissie voor de financiën en voor de economische aangelegenheden, *Parl. St. Senaat 2001-2002*, nr. 2-1107/5, 28.
76. *Parl. St. Senaat 2001-2002*, nr. 2-1107/3, 6.
77. F. De Bauw, *l.c.*, 12-13; S. Rutten, *l.c.*, 11.
78. van artikel 536, lid 2 W. Venn.
79. F. De Bauw, *l.c.*, 12-13.
80. F. De Bauw, *l.c.*, 14-15 ; *in die zin*: S. Rutten, *l.c.*, 11.
81. E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 16 ; F. Hellemans, “De algemene vergadering”, in sem. VUB, *Het Corporate Governance-debat na de wet van 2 augustus 2002*, 14 november 2002.
82. Zie supra.
83. F. De Bauw, *l.c.*, 13.
84. F. De Bauw, *l.c.*, 14; R. Nieuwdorp, *l.c.*, 11; C. Van Der Elst, *l.c.*, 32.
85. F. Hellemans, “Het commissariaat en de algemene vergadering”, in sem. JAN RONSE INSTITUUT, *Wet Corporate Governance*, 31 oktober 2002, 109; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 16.
86. Artikel 651, 1° W. Venn.
87. NV en Comm.V.A.
88. Vóór de inwerkingtreding van de Corporate Governance Wet werd geen onderscheid gemaakt naargelang de naamloze vennootschap al dan niet beursgenoteerd was en diende de publicatie in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad tenminste 8 dagen voor de algemene vergadering te geschieden.
89. Zie supra.
90. Artikel 533, a) W. Venn.
91. Vóór de inwerkingtreding van de Corporate Governance Wet werd geen onderscheid gemaakt naargelang de naamloze vennootschap al dan niet beursgenoteerd was en diende de tweede publicatie in een nationaal en regionaal blad tenminste 8 dagen voor de algemene vergadering te geschieden.
92. Artikel 533, b) W. Venn.
93. In dit kader weze eraan herinnerd dat ook onder de bestaande wet de mogelijkheid reeds bestond om statutair langere termijnen te voorzien.
94. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer 2000-2001*, nr. 1211/001, 38.
95. Artikel 553, laatste lid W. Venn.
96. Artikel 555 W. Venn.
97. Wanneer tengevolge van een statutaire clause de toepassing van de registratieprocedure zich opdringt, dan zal deze termijn nog verlengd worden met minimum 7 en maximum 15 dagen.
98. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 491.
99. Artikel 61, §2 W. Venn.
100. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 478; E. Janssens, *l.c.*, 5; H. Braeckmans, *l.c.*, 4-5; E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 201; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 17; K. Van Looy, “Corporate Governance: de “vaste” vertegenwoordiger in het bestuursorgaan: sluiting van de gelederen (2)”, *De vennootschap. Start, groei en overname* 24 februari 2003, afl. 3/16, 45/6; M. Wauters, “De bestuurder-rechtspersoon”, in sem. JAN RONSE INSTITUUT, *Wet Corporate Governance*, 31 oktober 2002, 18.
101. H. Braeckmans, *l.c.*, 5; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 61.
102. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer 2000-2001*, 1211/001, 11.
103. Artikel 132 W. Venn.
104. Artikel 32 Wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, *B.S.* 11 mei 1999.
105. C. Fischer, “L’administrateur personne morale et son représentant permanent”, *l.c.*.

106. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 478; E. Janssens, “Rechtspersoon-bestuurder moet vaste vertegenwoordiger aanstellen”, *Balans* 31 december 2002, afl. 467, 4; *zie anders*: H. Braeckmans, “De rechtspersoon-bestuurder en de belangenconflictenregeling”, in Instituut Financieel Recht en Universiteit Gent, *De nieuwe wet deugdelijk bestuur*, seminarie 26 november 2002, 4 en 7: Deze auteur is van mening dat de regeling inzake de vaste vertegenwoordiger enkel van toepassing is op de rechtspersonen van het Wetboek van vennootschappen, evenals op buitenlandse bestuurder-rechtspersonen van een Belgische rechtspersoon. De VZW en de private stichting zijn derhalve uitgesloten van deze regeling.
107. Artikel 854 W. Venn.
108. *Parl. St.* Kamer 2001-2002, nr. 1211/014, 69.
109. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 478.
110. *Zie contra*: E. Hupin, *l.c.*, 11.; S. Rutten, *l.c.*, 3; E. Pottier en A. Coibion, “Responsabilité civile des administrateurs face aux modifications de la nouvelle loi sur le corporate governance”, in sem. Vanham & Vanham, *Questions de responsabilités des dirigeants et conseillers*, 13 februari 2003, 58.
111. o.g.v. K.B. nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het wettelijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen.
112. B. Van Bruystegem, *l.c.*, 13; H. De Wulf, *l.c.*, 103.
113. H. De Wulf, *l.c.*, 103; E. Janssens, *l.c.*, 5.
114. Memorie van Toelichting, *Parl. St.* Kamer 2000-2001, nr. 1211/001, 11.
115. Artikel 61, §2 heeft het immers over “een “vaste vertegenwoordiger”.
116. E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 193; S. Rutten, *l.c.*, 3; C. Fischer, “L’administrateur personne morale et son représentant permanent”, *L’Echo* 25 september 2002; H. Braeckmans, *l.c.*, 3; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 58; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 8.
117. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 478; E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 193; *zie anders*: H. Braeckmans, *l.c.*, 3 die voorhoudt dat de bestuurder-rechtspersoon zich in voorkomend geval zal moeten regulariseren.
118. E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 9; E. Janssens, *l.c.*, 5; C. Van Der Elst, *l.c.*, 25; K. Van Looy, “Corporate governance: de “vaste” vertegenwoordiger in het bestuursorgaan”, *De vennootschap. Start, groei en overname* 30 september 2002, afl. 3/14, 40/7; K. Van Looy, “Corporate Governance: de “vaste” vertegenwoordiger in het bestuursorgaan: sluiting van de gelederen (2)”, *De vennootschap. Start, groei en overname* 24 februari 2003, afl. 3/16, 45/5; H. Braeckmans, *l.c.*, 4; E. Hupin, “La responsabilité des administrateurs sous l’angle des nouvelles dispositions légales”, sem. Vanham & Vanham, *Corporate Governance. Loi du 2 août 2002*, 24 oktober 2002, 10; M. Wauters, *l.c.*, 15; E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, in J. Lievens en E. Spruyt, *l.c.*, 192; S. Rutten, *l.c.*, 3; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 13; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 58.
119. krachtens dewelke deze bevoegdheid wordt toegekend aan de algemene vergadering
120. E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 9; B. Van Bruystegem, *l.c.*, 13; F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 8; J. Lievens en E. Spruyt, “Nieuw Vennootschapsrecht (Wet Corporate Governance) en nieuwe Faillissementswet”, sem. CPS, 21 november 2002, 8; S. Rutten, *l.c.*, 3.
121. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 478; C. Van Der Elst, *l.c.*, 26; H. Braeckmans, *l.c.*, 4; E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 192-193.
122. Deze zienswijze wordt gevoed door verschillende argumenten, waarvan veruit het belangrijkste het tekstargument is. De wet schrijft immers voor dat de benoeming en de beëindiging van de opdracht van de vaste vertegenwoordiger moet worden

- openbaar gemaakt op dezelfde wijze als deze die geldt voor bestuurders, zaakvoerders of leden van het directiecomité. Bovendien is het vrij logisch dat deze publicatie geschiedt op initiatief en onder de naam van de bestuurde vennootschap. Het gaat immers om de samenstelling van haar bestuursorgaan. Tenslotte zullen derden die wensen na te gaan wie beschikt over welke bestuurdersmandaten (en mandaten van vaste vertegenwoordiger) geneigd zijn dergelijk opzoeking te doen onder de naam van de bestuurde vennootschap, zie E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 195.
123. E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 9; F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 478; E. Janssens, *l.c.*, 5; K. Van Looy, *l.c.*, 40/7; H. Braeckmans, *l.c.*, 7; E. Hupin, *l.c.*, 12; M. Wauters, *l.c.*, 15; E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 195; S. Rutten, *l.c.*, 4; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 13; C. Fischer, “L’administrateur personne morale et son représentant permanent”, *l.c.*; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 59.
 124. Artikel 61, §2 W. Venn.
 125. E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 9; E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 194.
 126. B. Van Bruystegem, *o.c.*, 15.
 127. B. Van Bruystegem, *o.c.*, 16.
 128. E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 198; *Zie contra*: B. Van Bruystegem, *o.c.*, 16: Volgens deze auteur kan het mandaat van vaste vertegenwoordiger niet *ad nutum* worden herroepen, nu vaststaat dat de positie van deze laatste niet in het uitsluitend belang van de rechtspersoon-bestuurder is geregeld. De opdracht kan derhalve enkel worden herroepen bij gemeenschappelijk akkoord tussen partijen, dan wel om wettige redenen of bij toepassing van één van de contractuele clausules.
 129. H. Braeckmans, *l.c.*, 6; J. Lievens en E. Spruyt, *l.c.*, 9; E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 194; M. Wauters, *l.c.*, 13.
 130. B. Van Bruystegem, *l.c.*, 14; S. Rutten, *l.c.*, 4.
 131. C. Fischer, “L’administrateur personne morale et son représentant permanent”, *l.c.*; H. Braeckmans, *l.c.*, 5.
 132. B. Tilleman, *Bestuur van vennootschappen. Statuut, interne werking en vertegenwoordiging*, Kalmthout, Biblo, 1996, 452.
 133. H. Braeckmans, *l.c.*, 6; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 15.
 134. S. Rutten, *l.c.*, 3.
 135. E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 194.
 136. Artikel 61, §2 W. Venn.
 137. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer 2000-2001*, 1211/001, 11.
 138. *Ibid.*, 11.
 139. E. Hupin, *l.c.*, 11; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 23; *zie contra*: C. FISCHER, “L’administrateur personne morale et son représentant permanent”, *l.c.*; E. Spruyt, “De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger”, *l.c.*, 203-204; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 62; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 8; H. Braeckmans, *l.c.*, 8.
 140. Artikel 61, §2 W. Venn. W. Venn. primeert als “lex specialis” op artikel 18 W.A.O. (lex generalis).
 141. De Corporate Governance wet is immers van latere datum dan de Arbeidsovereenkomstenwet.
 142. Artikel 61, §2 W. Venn.
 143. Blijkbaar heeft de wetgever het niet nodig geacht artikel 198 W. Venn. in die zin aan te passen, dat ook de aansprakelijkheidsvordering tegen de vaste vertegenwoordiger zou verjaren na vijf jaar.

144. Artikel 2262bis B.W.
145. E. Hupin, *l.c.*, 11.
146. E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 63.
147. H. Braeckmans, *l.c.*, 7; *zie anders*: E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 8: Deze auteurs zijn van mening dat in voorkomend geval enkel de persoonlijke strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de natuurlijke persoon kan worden weerhouden.
148. E. Hupin, *l.c.*, 11; S. Rutten, *l.c.*, 5; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 25; *zie anders*: H. Braeckmans, *l.c.*, 5: Deze auteur stelt dat de vaste vertegenwoordiger kwijting ontvangt in de schoot van de bestuurder-rechtspersoon.
149. E. Spruyt, "De rechtspersoon-bestuurder & de figuur van de vaste vertegenwoordiger", *l.c.*, 196; S. Rutten, *l.c.*, 3.
150. H. Braeckmans, *l.c.*, 5.
151. E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 10; E. Janssens, *l.c.*, 6; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 20.
152. E. Hupin, *l.c.*, 10.
153. Artikel 263 W. Venn. (BVBA) ; artikel 408, lid 2 W. Venn. (CVBA); artikel 528 W. Venn. (NV).
154. H. Braeckmans, *l.c.*, 9.
155. E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 59.
156. Artikel 255 W. Venn.
157. Artikel 657 W. Venn.
158. Artikel 524bis W. Venn.
159. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 5-7.
160. Artikel 19-20 Wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, *B.S.* 27 maart 1991; artikel 26 Wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, *B.S.* 19 april 1993, err. *B.S.* 2 juni 1993, err. *B.S.* 4 juni 1993; artikel 69 Wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs, *B.S.* 3 juni 1995, err. *B.S.* 1 augustus 1995.
161. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 34.
162. E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 10.
163. D. Meeus, *l.c.*, 4.
164. P. Ernst en L. Van Den Eynden, "Het directiecomité in de corporate governance-wet. Een eerste analyse", *T.R.V.* 2002, 556; D. Meeus, "Corporate Governance in België: Hoe concreet een directiecomité invoeren en organiseren?", sem. Infotopics, *Corporate Governance*, 6 februari 2003, 7; H. De Wulf, *l.c.*, 112; E. Pottier en T. L'Homme, "Le comité de direction, nouvel organe des sociétés anonymes", sem. Vanham & Vanham, *Corporate Governance*, 24 oktober 2002, 11; *zie contra*: J.-M. Nelissen Grade, "Het nieuwe directiecomité", sem. Jan Ronse Instituut, *l.c.*, 25.
165. H. De Wulf, *l.c.*, 112.
166. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 557; H. De Wulf, *l.c.*, 113; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 48.
167. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 557.
168. Artikel 524bis W. Venn.
169. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 559; *zie contra*: E. Wymeersch, *l.c.*, 681.
170. E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 20; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 14; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 49; J.-M. Nelissen Grade, *l.c.*, 42; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 55.
171. E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 14.
172. E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 14 ; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 49; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 55.
173. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 560; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 56.
174. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 561.

175. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 560; D. Meeus, *l.c.*, 7; H. De Wulf, *l.c.*, 116; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 15; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 54.
176. B. Van Bruystegem, *o.c.*, 54; D. Meeus, *l.c.*, 7.
177. Artikel 524bis, lid 2 W. Venn.
178. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 561.
179. Artikel 524bis, lid 2 W. Venn.
180. B. Van Bruystegem, *o.c.*, 50.
181. E. Wymeersch, *l.c.*, 682.
182. Artikel 524bis, lid 4 W. Venn.
183. Artikel 524bis, lid 4 W. Venn.
184. E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 15; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 44; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 46-47: De bekendmaking van de personen die gemachtigd zijn de vennootschap te besturen en te verbinden wordt immers vereist door artikel 74, 2°, a) W. Venn. en artikel 2, 1°, d) van de Eerste Richtlijn. Bovendien moeten derden op de hoogte worden gesteld van de identiteit van de leden van het directiecomité, nu zij deze desgevallend aansprakelijk kunnen stellen. Tenslotte moeten derden kunnen nagaan of de personen die zich aandienen als zijnde leden van het directiecomité, dit daadwerkelijk ook zijn.
185. In voorkomend geval moeten zij overeenkomstig artikel 61, §2 W. Venn. een vaste vertegenwoordiger natuurlijke persoon aanduiden, die belast is met de uitvoering van de opdracht in naam en voor rekening van de rechtspersoon, zie *infra*.
186. Artikel 524bis, lid 2 W. Venn.
187. *in die zin*: E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 47.
188. E. Wymeersch, *l.c.*, 679; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 45 en 47.
189. B. Tilleman, *Bestuur van vennootschappen*, Kalmthout, Biblio, 1996, 12.
190. *in die zin*: J.-M. Nelissen Grade, *l.c.*, 43; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 13-14; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 52 en 55; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 21 (die deze opvatting enkel aanhangen indien men ervan uitgaat dat het directiecomité exclusieve bevoegdheden heeft); *zie contra*: E. Wymeersch, *l.c.*, 681; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 54; H. De Wulf, *l.c.*, 119.
191. P. Ernst, *Belangenconflicten in naamloze vennootschappen*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 350; *zie contra*: E. Wymeersch, *l.c.*, 680; H. De Wulf, *l.c.*, 115, die stellen dat het vanuit het oogpunt van de communicatie tussen de beide organen aangeraden is om een bestuurder op te nemen in het directiecomité.
192. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 561-562; D. Meeus, *l.c.*, 7; H. De Wulf, *l.c.*, 115.
193. Verordening van de Raad nr. 2157/2001, 8 oktober 2001betreffende het statuut van de Europese Vennootschap, *PB. L.* 10 november 2001, afl. 294, 1-21..
194. o.a. het opstellen van de jaarrekening en het jaarverslag, het bijeenroepen van de algemene vergadering, de aanwending van het toegestaan kapitaal, de inkoop van eigen aandelen, de beslissing tot uitkering van een interimdividend, het opstellen van een fusie- of splitsingsvoorstel, de verdaging van de algemene vergadering, antwoord geven op vragen die gesteld werden door de aandeelhouders, de verplichting tot bijeenroepen van de algemene vergadering ingeval van aanmerkelijke verliezen, zie Memorie van Toelichting, *Parl. St.* Kamer 2000-2001, nr. 1211/001, 34 en 35; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 44.
195. Luidens het Bankprotocol moet onder het "algemeen beleid" worden verstaan: de definitie van de strategische krachtlijnen, het verzorgen van de relaties tussen de vennootschap en haar aandeelhouders, de goedkeuring van projecten en begrotingen en belangrijke structuurhervormingen.
196. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 565; D. Meeus, *l.c.*, 9; H. De Wulf, *l.c.*, 115; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 16; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 45; J.-M. Nelissen Grade, *l.c.*, 26.

197. E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 16; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 45; D. Meeus, *l.c.*, 9; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 19; *in die zin*: H. De Wulf, *l.c.*, 114.
198. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 34.
199. Artikel 524bis, laatste lid W. Venn.
200. D. Meeus, *l.c.*, 9.
201. D. Meeus, *l.c.*, 9; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 17; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 46.
202. Artikel 524bis, lid 1 W. Venn.: het algemeen beleid en alle handelingen die op grond van het Wetboek van vennootschappen aan de raad van bestuur zijn voorbehouden.
203. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 565; E. Wymeersch, "Het directiecomité naar huidig en toekomstig Belgisch recht", in *Liber Amicorum Henri Olivier*, Brugge, Die Keure, 2000, 679.
204. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 563; E. Wymeersch, *l.c.*, 679; E. Pottier en T. L'Homme, "Le comité de direction, nouvel organe des sociétés anonymes", sem. Vanham & Vanham, *Corporate Governance*, 24 oktober 2002, 9; L. Van Den Berghe en L. De Ridder, *Hoe optimaliseer ik mijn Raad van Bestuur?*, Mechelen, Ced.samsom, 2002, 155; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 42.
205. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 35; *in die zin*: B. Van Bruystegem, *o.c.*, 46; D. Meeus, *l.c.*, 9; H. De Wulf, *l.c.*, 115; E. Wymeersch, *l.c.*, 680; L. Van Den Berghe en L. De Ridder, *o.c.*, 155; J.-M. Nelissen Grade, *l.c.*, 32-33; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 13 (zonder dat de statuten hiervan kunnen afwijken); E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 44 (zonder dat de statuten hiervan kunnen afwijken).
206. Artikel 524bis, lid 5 W. Venn.
207. D. Meeus, *l.c.*, 9.
208. D. Meeus, *l.c.*, 9; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 17; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 43
209. Artikel 524bis, lid 3 W. Venn.
210. Artikel 524bis, lid 4 W. Venn.
211. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 566; D. Meeus, *l.c.*, 9; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 48; H. De Wulf, *l.c.*, 116.
212. B. Van Bruystegem, *o.c.*, 48; H. De Wulf, *l.c.*, 116; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 22.
213. Artikel 526 W. Venn.
214. Dit zou impliceren dat de raad van bestuur de afgestane bevoegdheden niet langer kan blijven uitoefenen.
215. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 565 en 567; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 45; D. Meeus, *l.c.*, 11; H. De Wulf, *l.c.*, 113.
216. Luidens parlementaire voorbereiding heeft de raad van bestuur de mogelijkheid om beslissingen te nemen m.b.t. de gedelegeerde bevoegdheden, waarbij deze beslissingen zich aan het directiecomité opdringen, zie Verslag namens de Commissie belast met problemen inzake handels- en economisch recht, *Parl. St. Kamer* 2001-2002, nr. 1211/14, 291.
217. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 565; D. Meeus, *l.c.*, 11; H. De Wulf, *l.c.*, 113; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 47-48.
218. D. Meeus, *l.c.*, 11.
219. E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 17-18; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 48; F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 481; J.-M. Nelissen Grade, *l.c.*, 30.
220. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 5.
221. en dus niet van de algemene vergadering
222. Artikel 528, lid 3 W. Venn.
223. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 573; D. Meeus, *l.c.*, 12; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 21; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 27; E. Wymeersch, *l.c.*, 682-683.
224. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 573; B. Van Bruystegem, *o.c.*, 45; D. Meeus, *l.c.*, 13; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 28; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 55; J.-M. Nelissen Grade, *l.c.*, 55; E. Wymeersch, *l.c.*, 678; H. De Wulf, *l.c.*, 119.

225. Artikel 562 W. Venn.
226. D. Meeus, *l.c.*, 13; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 55.
227. Artikel 198, §1 W. Venn.
228. D. Meeus, *l.c.*, 15; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 22; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 29; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 56; J.-M. Nelissen Grade, *l.c.*, 56.
229. D. Meeus, *l.c.*, 15.
230. Artikel 524bis, lid 1 W. Venn.
231. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 573; D. Meeus, *l.c.*, 14; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 21; H. De Wulf, *l.c.*, 119; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 27; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 50 en 57; J.-M. Nelissen Grade, *l.c.*, 52; E. Wymeersch, *l.c.*, 682.
232. Zie supra.
233. D. Meeus, *l.c.*, 14; H. De Wulf, *l.c.*, 119; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 29.
234. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 575; P.A. Foriers, "Décharge-Réception-quittance", in *la fin du contrat/De behoorlijke beëindiging van overeenkomsten*, Brussel, Vlaams Pleitgenootschap van de Balie te Brussel, 1993, 138 (m.b.t. tot het dagelijks bestuur) ; I. Kempeneers, "Kwijting of décharge", *DAOR* 2001, afl. 57, 33 (m.b.t. het dagelijks bestuur).
235. D. Meeus, *l.c.*, 14; H. De Wulf, *l.c.*, 119; P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 574.
236. D. Meeus, *l.c.*, 15.
237. Artikel 524ter, §1, lid 3 juncto 96, 7° W. Venn.
238. Artikel 524ter, §1, lid 1 en 2 W. Venn.
239. Artikel 524ter, §2 W. Venn.
240. Artikel 529 W. Venn.
241. Artikel 524 W. Venn.
242. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 570-571; D. Meeus, *l.c.*, 16; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 25; M. Fyon en N. Dupont, "Responsabilité des dirigeants d'entreprise dans le fonctionnement des groupes de sociétés", sem. Vanham & Vanham, *Questions de responsabilités des dirigeants et conseillers*, 13 februari 2003, 18.; H. De Wulf, "De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.", *T.R.V.* 2002, 581.
243. Artikel 529, laatste lid W. Venn; *in die zin*: M. Fyon en N. Dupont, *l.c.*, 21; P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 571; H. De Wulf, "De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.", *l.c.*, 582-583.
244. Artikel 54 Wet van 2 augustus 2002.
245. D. Meeus, *l.c.*, 17; E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 12 ; J.-M. Nelissen Grade, *l.c.*, 59; E. Pottier en A. Coibion, *l.c.*, 42.
246. D. Meeus, "Corporate Governance in België: Hoe concreet een directiecomité invoeren en organiseren?", sem. Vanham & Vanham, *Corporate Governance*, 6 februari 2003, 17.
247. E. Pottier en T. L'Homme, *l.c.*, 11.
248. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 7.
249. Verslag namens de Commissie voor de Financiën en voor de economische aangelegenheden, *Parl. St. Senaat* 2001-2002, nr. 2-1107/5, 17.
250. *Zie contra*: B. Van Bruystegem, *o.c.*, 60, die voorhoudt dat ook niet-bestuurders kunnen deel uitmaken van de adviserende comités. Men kan zich immers afvragen welke de toegevoegde waarde zou zijn van dergelijke comités, indien deze enkel uit bestuurders mogen bestaan. Dergelijke comités worden immers opgericht om de raad van bestuur bij te staan bij het nemen van beslissingen en om deze beslissingen voor te bereiden.
251. L. Van Den Berghe en L. De Ridder, *Hoe optimaliseer ik mijn Raad van Bestuur?*, Mechelen, ced.samsom, 2002, 165.
252. L. Van Den Berghe en L. De Ridder, *o.c.*, 176-178.
253. Artikel 522, §1, lid 3 W. Venn.

254. B. Van Bruystegem, *o.c.*, 60.
255. E. Wymeersch, “Corporate Governance naar nieuw Belgisch recht. Een eerste commentaar”, *T.B.H.* 2002, 604.
256. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 480.
257. L. Van Den Berghe en L. De Ridder, *o.c.*, 164 en 174-176.
258. L. Van Den Berghe en L. De Ridder, *o.c.*, 172.
259. B. Van Bruystegem, *o.c.*, 61.
260. L. Van Den Berghe en L. De Ridder, *o.c.*, 173.
261. Het is immers gebleken dat het toepassingsgebied van het “oude” artikel 524 W. Venn. ernstige lacunes vertoont, ondermeer omdat verrichtingen die gesteld worden met andere vennootschappen uit de groep – andere dan de rechtstreekse moedervennootschap – buiten het toepassingsgebied vallen. Bovendien is het in het “oude” artikel 524 W. Venn. gehanteerde begrip “aandeelhouder die een beslissende invloed of een invloed van betekenis uitoefent op de aanwijzing van de bestuurders van de vennootschap” vaag en voor de toepassing onvoldoende precies gebleken, zie Verslag van de regeringscommissie Corporate Governance, “Naar een beter bestuur van de Belgische vennootschappen”, 20 maart 2000, 8.
262. De aanbeveling onafhankelijke bestuurders aan te stellen behoort tot de regelen van internationaal aanvaarde, algemeen erkende goede vennootschapspraktijk, zoals deze ondermeer ook werden aanbevolen in de “Aanbevelingen inzake Corporate Governance” die door de Beurs van Brussel, evenals in aanbevelingen van het VBO werden uitgebracht, zie Verslag van de regeringscommissie Corporate Governance, “Naar een beter bestuur van de Belgische vennootschappen”, 20 maart 2000, 9.
263. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 8.
264. P. Hamer, “Groepsinterne belangenconflicten: wat wijzigt het nieuwe artikel 524 W. Venn.?”, in sem. Vanham & Vanham, *Corporate Governance*, 6 februari 2003, 8.
265. Dit artikel werd gewijzigd bij artikel 143, §1 van de Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, *B.S.* 4 september 2002.
266. Artikel 2, 6° Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.
267. Artikel 524, §1, lid 2 W. Venn.
268. H. De Wulf, “De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.”, *l.c.*, 580-581; M. Wyckaert, “Het belangenconflict.”, sem. Jan Ronse Instituut, *Wet Corporate Governance*, 31 oktober 2002, 63; K. Geens en M. Wyckaert, “La nouvelle réglementation des conflits d’intérêts au sein des groupes”, in sem. Vanham & Vanham, *Corporate Governance*, 24 oktober 2002, 4.
269. H. De Wulf, “De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.”, *l.c.*, 582; zie *contra*: P. Hamer, *l.c.*, 14; E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 25 die zich steunen parlementaire voorbereiding (Verlag namens de Commissie belast met problemen inzake handels- en economisch recht, *Parl. St. Kamer* 2001-2002, nr. 1211/014, 263.) om voor te houden dat de regeling ook toepassing vindt op verrichtingen en beslissingen gesteld door het dagelijks bestuur.
270. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 570-571; D. Meeus, *l.c.*, 16; E. Pottier en T. L’Homme, *l.c.*, 25; M. Fyon en N. Dupont, “Responsabilité des dirigeants d’entreprise dans le fonctionnement des groupes de sociétés”, sem. Vanham & Vanham, *Questions de responsabilités des dirigeants et conseillers*, 13 februari 2003, 18.; H. De Wulf, “De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.”, *T.R.V.* 2002, 581 ; M. Wyckaert, *l.c.*, 63.
271. Zie *infra*.
272. P. Ernst en L. Van Den Eynden, *l.c.*, 570-571; D. Meeus, *l.c.*, 16; E. Pottier en T. L’Homme, *l.c.*, 25; M. Fyon en N. Dupont, “Responsabilité des dirigeants

- d'entreprise dans le fonctionnement des groupes de sociétés”, sem. Vanham & Vanham, *Questions de responsabilités des dirigeants et conseillers*, 13 februari 2003, 18.; H. De Wulf, “De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.”, *T.R.V.* 2002, 581 ; P. Hamer, *l.c.*, 14 ; K. Geens en M. Wyckaert, *l.c.*, 4.
273. F. Hellemans en M. Wauters, *l.c.*, 489.
274. H. De Wulf, “De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.”, *l.c.*, 583.
275. Artikel 657 W. Venn.
276. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 19.
277. Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer* 2000-2001, nr. 1211/001, 20; H. De Wulf, “De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.”, *l.c.*, 584; P. Hamer, *l.c.*, 13.
278. P. Hamer, *l.c.*, 13 ; M. Wyckaert, *l.c.*, 63; K. Geens en M. Wyckaert, *l.c.*, 4.
279. Artikel 524, §2 W. Venn.
280. Artikel 524, §3 W. Venn; E. Wymeersch, *l.c.*, 603; K. Geens en M. Wyckaert, *l.c.*, 9.
281. Artikel 524, §3 W. Venn.
282. E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 26; E. Wymeersch, *l.c.*, 603; P. Hamer, *l.c.*, 16; K. Geens en M. Wyckaert, *l.c.*, 13.
283. E. Janssens en J. Lemmens, *l.c.*, 26; E. Wymeersch, *l.c.*, 603.
284. Artikel 524, §4 W. Venn.
285. H. De Wulf, “De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.”, *l.c.*, 595; M. Wyckaert, *l.c.*, 82.
286. Artikel 524, §4 W. Venn.
287. Artikel 524, §4, lid 1 W. Venn.
288. Volgens bepaalde auteurs betreft het hier een loutere mogelijkheid en geen verplichting, zie P. Hamer, *l.c.*, 16.
289. Artikel 524, §2, lid 1 W. Venn.
290. Artikel 524, §1, laatste lid W. Venn.
291. Verlag namens de Commissie belast met problemen inzake handels- en economisch recht, *Parl. St. Kamer* 2001-2002, nr. 1211/014, 105 en 262.
292. Hiertoe is het niet noodzakelijk dat er een vermogensvermindering heeft plaatsgevonden of dat de vennootschap door de verrichting of beslissing een kans heeft gemist. Een benadeling die niet kan worden verantwoord in het licht van het groepsbelang en/of het vennootschapsbelang van de dochter is voldoende, zie H. De Wulf, “De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.”, *l.c.*, 598.
293. Artikel 529, lid 2 en 3 W. Venn.
294. H. De Wulf, “De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.”, *l.c.*, 583.
295. Artikel 524, §6 W. Venn.
296. Artikel 524, §7 W. Venn.
297. Artikel 53 Wet van 2 augustus 2002 houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen, alsook van de Wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen, *B.S.* 22 augustus 2002.
298. H. De Wulf, “De nieuwe regeling voor intra-groepsbeslissingen: het herschreven art. 524 W. Venn.”, *l.c.*, 578.